

RAHVUS-
KAAVATUKOGU

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 17. XIV aastakäik

1. septembril 1939

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 3.50
Poolaastas . . . " 2.00
Välismaale . . . " 7.00
Poolaastas . . . " 4.00

Toimetus ja talitus

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

$\frac{1}{4}$ lhk. . . kr. 40.00
 $\frac{1}{2}$ " . . . " 22.00
 $\frac{1}{4}$ " . . . " 12.00
Kaanekülgedel—kokkuleppe

SISU: Mis maksab maailmale relvastus. Kahjud pangasaladuse rikkumisest. Kas tööõnnetuste vältimiseks tehtavad kulutused tasuvad end? 27. Saksa Idamees Königsbergis. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Äride register. Välisborsid. Kaubahindu. Toiduainete turg. Tallinna fondibörsi kursisedelid.

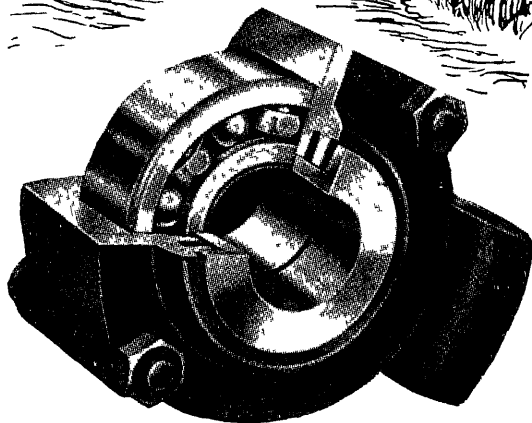
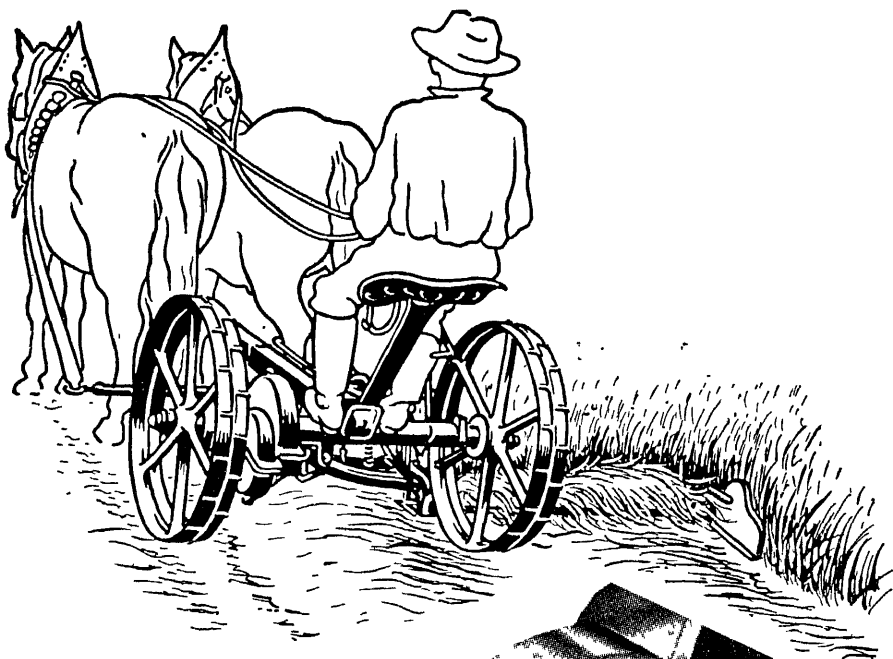
KINDLUSTUSAKTSIASELTS

EESTI LLOYD

Peakontor — Tallinn, Pikk tän. 11, omas majas
Esindused kogu Eestis

Kapitalid ja tagavarad
ületavad Kr. 1.800.000.—

SOLIIDNE EDASIKINDLUSTUS

SKF

Rootsi kuullaagrite müügikohad:

Haapsalus: E. Kääramees

Jõhvis: A. Schmidt

Kuressaares: H. Saul

Narvas: N. Mägi

Paides: G. Laas

Petseris: Mägi & Nassar

Pärnus: A/s. Moto, A/s. H. Puls

Rakveres: P. Falk

Tartus: A/s. A. Rosenvald & Ko

Türil: E. Jõeäär

Valgas: V. Trauss

Viljandis: Viljandi Põllumeeste Selts

A/s. A. Rosenvald & Ko

Võrus: A. Sibul, A/s. A. Rosenvald & Ko

Kõik erilaagrid põllutöomasinatele

Peaesindus ja ladu:

LINKE & MARTINSON

Tallinn, Vene tän. 11

Telef. 432-58, 432-86

Mis maksab maailmale relvastus

Käesoleva aasta suvel Kopenhaagenis peetud Rahvusvahelise Kaubanduskoja X kongressil kõneles Louis Marlio, Prantsusmaa suurima keemia- ja metallitehase asepresident, relvastuskuludest ja naitas hulgaliste arvude najal, kui palju rahvamajandus peab kulutama säärasele suurelt ebaproduktiivsele alale, nagu seda on relvastus. Ta võtab vaatluse alla ajajärgu 20. sajandi algusest kuni 1938. a. ja võrdleb riikide relvastuskulude suhet rahvaste üldtuludega.

Viimaste aastate jooksul on tööstustegevus maailmas muutunud elavamaks ja majanduslik olukord on selle tagajärjel näiliselt paranenud.

Mõnedes maades on tööstusliku produktsiooni indeks taas tõusnud kõrgeimate ennekrisisaegsete arvudeni või on need isegi ületanud. Töötale on vastavalt sellele tagasi läinud ja on isegi tunda erioskustööliste puudust. Peale üksikute mööduvate tagasilöökidest on majanduslik areng selgelt suunatud tõusuteele ja läheneb mõnedes kohtades, kus kosumine oli eriti tugev, juba oma kõrgpunktile.

Vaadeldes seevastu finantsolukorda on pilt oluliselt ähmasem. Sõjaettevalmistuste tagajärjel kasvavad avalikud kulutused lakkamatult, mille tagajärjeks on maksukoormiste tõus ja uute laenude korduv pealepanek sellasel määral, et arvestades sügavat kuristikku riigi sissetulekute ja väljaminekute vahel ei saa tänapäeval enam juttu olla majapidamisplaanidest.

Kahtlemata on need väga suured kulutused suurelt osalt põhjustanud viimaste aastate tööstuslikku elavnemist. See on käesolevas olukorras eriti häiriv tegur ja on aeg endalt küsida, kas me ei tasu liialt kallilt majandustegevuse kunstliku tõusu eest.

Kõneleja püüab üksnes nende andmete najal, mis ta on endale hankinud, katsuda tänapäeva sõjaettevalmistuste kulutusi ja selle tagajärjena ilmatusuuri ohvreid, mis säärase poliitika igale üksikule inimesele peale paneb, näidata arvudes.

On tõsiasi, et sõjaväelised kulutused on riigimajapidamisele olnud alati rasked;

võttes näitena Prantsus- ja Saksamaa saame 1900. a. kohta järgmised arvud:

Prantsusmaal ulatusid relvastuskulud üle 1 miljardi frangi selleaegses väärtuses. See on:

- a) 26% riigi üldväljaminekutest,
- b) 3,9% Prantsusmaa rahvuslikust sissetulekust.

Saksamaal ulatusid relvastuskulud 832 miljoni riigimargani. See on:

- a) 37% kogu Saksa riigi väljaminekutest,
- b) 2,6% Saksamaa rahvuslikust sissetulekust.

Seega võib ütelda, et eelsõjaaegsel normaalsel aastal Euroopa suurriigi relvastuskulud olid 25—35% riigi üldväljaminekuist ehk 3—4% rahva üldsissetulekust.

Järgnevat aastail tõusid relvastuskulud tunduvalt. 1918. a. saame juba järgnevad arvud:

	Relvastuskulud	riigi % üldväljaminekuist	rahva % üldsissetulekuist
Saksa	1948 milj. Rm.	55	4,2
Prantsuse	2062 „ Fr.	40,4	5,5
Inglise	77 „ £	39	3,4
Itaalia	737 „ liiri	27,2	3,2
P.-A. Üh.-r.	491 „ \$	66	1,4
Jaapan	210 „ jeeni	36,5	?

Saksa ja Ameerika kohta on relvastuskulude % erakordselt kõrge seetõttu, et nende riikide kohta ei ole arvestatud täieliselt kõiki riigi väljaminekuid.

Relvastuskulude protsendimäär rahvusliku üldtuluga võrrelduna kõikus 1913. a. 3—5 protsendi vahel. Tänapäeval kõigub see 20—30% või koguni enam vahel, seega on enam kui kuuekordistunud.

Järgnevalt vaatleme olukorda pärast maailmasõda, 1928. aastal.

	Relvastuskulud	riigi % üldväljaminekuist	rahva % üldsissetulekuist
Saksa	776 milj. RM.	9,1	1,3
Prantsuse	11.400 „ Fr.	25	4,6
Inglise	115 „ £	14	3
Itaalia	4761 „ liiri	28	4,3
P.-A. Üh.-r.	868 „ \$	22	1,1
Jaapan	491 „ jeeni	27	?

Inglismaa 1928/29. a. riigi eelarve näitab järgnisi kulusid 750.000.000-naelalise eelarve juures:

- 340 milj. £ sõjavõlgade %,
- 60 „ „ sõjapensionideks,
- 115 „ „ relvastuskuludeks.

Seega 70% eelarvest läks sõjalisiks väljaminekuiks.

Võrreldes neid arvusid Rootsi arvudega, kes enam kui 100 aastat ei ole sõdinud, näeme, et seal ainult 20% riigi eelarvest 1928. a. kulus sõdade võlgadeks ja relvastuskuludeks.

1932. ja 1938. aasta vahel on seitsme suurriigi — Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapani, Inglismaa, P.-A. Ühendriikide ja Venemaa — relvastuskulud 500% võrra tõusnud.

Need arvud ei vaja kommentaare.

Kahjud pangasaladuse rikkumisest*)

(Õpetlik protsess)

Factum cuique suum non adversario nocere debet. (Eesti kõnekäänd: „Ära paku oma tegusid teistele“.)

Šveitsi apellatsioonikohtus arutati hiljuti järgmist asja:

Ühes Baaseli pangas oli saksa alamatel, kes Saksamaal elasid, hoiuseid šveitsi valuutas. Saksa seaduste järgi olid niisuguste hoiuste omanikud kohustatud: esiteks deklareerima oma välismaised hoiused tulumaksuteadaandes, teiseks olid nad kohustatud deklareerima niisuguseid hoiussummasid deviiside kohta käiva seaduse alusel ja andma need hoiused Saksa Reichsbank'i käsutusse, kui tema seda nõuab. Saksamaal asuvad Baaseli panga hoiuste omanikud ei teinud ei üht ega teist. Saksa seaduste järgi määratakse kapitali varjamise eest tulumaksu eest suuri trahve administratiivkorras, deviiside varjamise eest välismaa pankades karistatakse aga kohtukorras St. G. § 18 p. 6 põhjal varjatud varanduse 20-kordse (1) summaga ja vangirooduga kuni 10 aastani, ja nõudmise kindlustamiseks pannakse arest süüdlase kogu varandusele.

Saksa hoiused Baaseli pangas kuulusid nõndanimetatud Fluchtkapital'i (põgeneva kapitali) hulka, ja saksa hoiustajad muidugi ei deklareerinud neid kapitale saksa võimudele. Üks pangaoõpilastest (Lehrling) otsustas kasutada oma huvides saksa hoiustajate ohtlikku seisukorda. Ta koostas viimaste nimekirja ja saatis oma seltsimehe Saksamaale, et see katsuks seal hoiustajatelt raha välja pressida, ähvardades teatada, kuhu vaja, nende salajastest hoiustest. Aga saadikul ei vedanud. Saksa piiril otsisid saksa tollivõimud ta läbi, leidsid ta juures hoiustajate nimestiku, võtsid selle nimestiku ära ja saatsid saksa maksuvõimudele.

Saksamaal hakati neid salajasi hoiustajaid vastutusele võtma. Ühel neist õnnestus põgeneda Šveitsi ja siin ta esitas kahjutasunõudmise panga vastu, mis ei olnud osanud pidada ta hoiuse saladust.

Baaseli apellatsioonikohtus tegi selles asjas niiõelda saalomonliku otsuse, jagas patu poole

leks ja mõistis kahjusaanule välja ainult poole neist kahjustest, mis ta oli kannud. Selle otsuse motiivid on järgmised:

1) Šveitsi Pangaseaduse § 47 kohustab panka ja tema teenijaid pidama panga operatsioonide saladust karistuse ähvardusel.

2) Kuigi selles paragrahvis ei räägita panga vastutusest kahjude eest, mis tekivad pangasaladuse rikkumisest, aga Pangasaladuse Seadus kannab pooltevahelise lepingu tingimuse iseloomu ja paneb selle tingimuse rikkuja peale vastutuse selle rikkumisega tekitatud kahjude eest.

3) Pangoõpilased kuuluvad panga abikoosseisu ja pank vastutab oma õpilaste ebaseaduslike tegude eest. Pank ei ole käesoleval juhtumil tõendanud ei seda, et õpilasel pidi olema juurepääs raamatutele teenistusekohuste järgi, ega seda, et õpilane muretsetes endale omavoliiselt juurepääsu neile raamatutele. Nii või teisiti, faktiliselt pääsis õpilane raamatute juure, mis sisaldavad klientuuri saladusi, ja pank vastutab oma õpilase niisuguste tegude eest.

4) Tõsi, ka kahjusaanu peab kandma vastutust selle eest, et ta ei täitnud saksa seaduste nõudmisi. Aga ta ei pea kandma selle eest kogu vastutust, osa vastutusest langeb ka panga peale, sest saksa seaduste rikkumine kliendi poolt ei vabasta šveitsi panka kohustusest pidada saladust ka niisuguste rikkumiste suhtes.

5) Tekib ainult küsimus, kas on nõudja kahjud käesoleval juhtumil kahjud selle sõna juriidilises tähenduses? See oleneb sellest, kuidas suhtub šveitsi õigusteadvus saksa laeganõudmistele, mida hageja on rikkunud? Šveitsi kohus tunnustab, et kõrvalehoidumine kodanikukohusest maksa tulumaksu on laidetav iga kodaniku kohta, sõltumatult ta alamlusest ja elukohast, sest niisamasugune maks on olemas ka Šveitsis. Põikumine deviiside deklaratsioonist aga, milline deklaratsioon on määratud selleks, et Reichsbank võiks neid deviise oma soovi järgi võõrandada omanikult, on šveitsi õigusteadvuse seisukohalt ükskõikne fakt, see on harilik operatsioon, mis jääb hageja riskile, ja šveitsi pangal ei ole õigust aidata ses suhtes kaasa saksa laekale, rikkuda pangasaladuse kohustust.

Kuna nõudja iseoma riskil lõi olukorra, millest võis temale kahjusid tulla, ja pank aitas kaasa nende kahjude efektiivsusele, siis peavad mõlemad pooled jagama omavahel võrdselt vastutuse nende kahjude eest.

*) Käesolev artikkel on varem ilmunud „Päevalehes“ (nr. 207 ja 208 — 1939), kuid autori nõusolekul avaldame selle, kuna see võiks pakuda huvi ka meie lugejaskonnale.

Nii otsustas Baaseli apellatsioonikohus.

Sellased asjad on võimalikud ka Eestis.

Ka Eesti Krediidiseaduses on olemas § 34 (R. T. nr. 104 — 14. detsembrist 1934), milline lausub:

„Panga esimees, nõukogu, juhatuse ja revisjonikomisjonijoni liikmed, samuti ka kõik panga ametnikud ja teenijad, nii panga teenistuses olles kui ka pärast lahkumist, on kohustatud saladuses hoidma, kui võrd seda seadus teisiti ei nõua, kõik andmed, mis puutuvad panga tegevusse, tema ärilisse seisukorda ja sisemisse asjaajamise ning klientide arvetesse, nende operatsioonidesse, varanduse seisu ja ärilisse seisukorda, millised andmed on teatavaks saanud neile isikuile panga teenistuses olles.“

Sõnad „kui võrd seda seadus teisiti ei nõua“ käivad teadete nõudmise kohta pangalt maksuorganite poolt küsimustes, mis puutuvad äri- ja tulumaksusse, päranduslõivudesse j. m. s., ja peale selle andmete nõudmise kohta kriminaal-kohtu poolt.

Pangasaladuse kuritahtliku rikkumise eest karistab Kriminaalseadustik „vangimajaga mitte üle ühe aasta“.

Krediidiseaduse tsiteeritud § 34-1 on kahe- sugune tähendus. Esiteks, see on üldeõiguslik norm, mille sihiks on panga krediidid toetamine ja soodustamine. Krediidioperatsioonid üldse, panga hoised aga eriti, ei armasta avalikkust, ja seadus loeb vajaliseks kaitsta neid operatsioonide nende jaoks kahjuliku avalikkuse eest. Selle seaduse üldeõigusliku iseloomu kinnituseks on see, et pangasaladuse rikkumist karistatakse kriminaalseadusega.

Aga peale selle on Krediidiseaduse § 34 seda, mida nimetatakse *lex contractus*'eks, s. o. seaduseks, mis näeb ette kontrahentide vastastikust suhet. Panga klient ei tarvitse sõlmida pangaga erilist lepingut oma operatsioonide saladuse kohta. Seda on tema asemel seadus teinud, *lex contractum dedit*.

Kui Krediidiseaduse § 34 taotleks ainult üldeõiguslikku sihti, siis kahjusajal oleks raske nõuda kahjutasu pangasaladuse rikkumise eest. Tal oleks sel juhtumil õigus *actio in factum*'i peale, s. o. kahjutasunõudmisele õigusevastase tegevuse pärast, *ex maleficio ex delicto*. Niisuguse nõudmise vastu võiks pank kaitsta end sellega, et kuna pank selle ametniku valikul pidas kinni seaduses nõutavast ettevaatlikkusest (BES § 3447), siis sellepärast kogu vastutus langeb ametniku peale, kes rikkus pangasaladust.

Aga Krediidiseaduse § 34 on ühes sellega *lex contractus*, nagu õigesti märgib ära Baaseli kohus. See on üks lepingu tingimusi (pactum) hoiustaja ja panga vahel. *Pacta sunt servanda* — lepinguid tuleb täita. Kui aga pank lepingut ei täitnud, siis on ta kohustatud tasuma kahjud, mis tekivad sellest mittetäitmisest. Pank kohustus kliendi vastu hoidma ta saladust ja kliendisse ei puutu põrmugi panga ametnik. Las' ametnikud vastutavad panga ees, pank aga peab vastutama oma kontrahendi ees, *quatenus culpa reus est, quod opera malorum hominum uteretur* — sel määral kui ta ise süüdi on, et kasutab halbade inimeste teeneid...

Niisiis, Eestis kehtivate seaduste järgi pank põhimõtteliselt vastutab hoiustajale tehtud kahjude eest, mis tekivad pangasaladuse rikkumisest.

Aga siin tuleb võtta arvesse, et ükski leping ega tehing ei piirdu ainuüksi poolte vahel sõlmitud kokkuleppe tingimustega. Rooma juristid ütlevad sel puhul: *In contractibus tacite veniunt ea, quae sunt moris et consuetudinis* — tehingusse kuuluvad vaikivalt, peale kokkuleppe tingimuste, tavalise moraali nõuded. Ja vaat', tavalise moraali nõuete suhtes ei ole käesolevas asjas kõik korras.

Antud asjas on üks iseärasus: pangasaladuse lipp varjas Fluchtkapitali, s. o. salakaupa. See asjaolu teeb vaieldava küsimuse mitmeti keerulisemaks. Tänu sellele asjaolule lööb kõikuma kahjukannatanu õigus kahjutasu nõudmiseks. Niisugusel juhtumil tuleb arvestada *conductio ob turpem causam*, s. o. hagi, mis oma esimeses aluses tuleb laidetavast teost, kliendihoiataja, mitte aga panga laidetavast teost.

Asudes selle küsimuse juure, meie ei või täiesti nõustuda Baaseli kohtu kaalutlustega. Kahjukannatanu käitumise moraalseks hinnanguks määrab Baaseli kohus mitmesugused mõõdupuud.

1) Kahjukannatanu hoidus kõrvale saksa tulumaksu maksmisest. See kohustus on Baaseli kohtu arvamus järgi kodanikukohus (Bürgerpflicht) ka šveitsi vaatekohalt („auch nach hiesiger Auffassung“), seepärast ei või seda oma kahju panga peale veeretada.

2) Mis aga puutub kahjukannatanu kohustuse deklareerida Saksamaal oma deviise, siis šveitsi õigusteadvus suhtub selle kohustuse täitmisse ükskõikselt. („Die hiesige Rechtsanschauung steht Vorschriften von der Art, wie sie der Kläger übertreten hat, indifferent gegenüber.“)

Kahe niisuguse erineva mõõdupuu kohaldamine välisriigi laeganõudmist rikkumisele on

seletatav nähtavasti sellega, et Šveitsis on olemas niisamasugune tulumaksuseadus nagu Saksamaalgi; aga Šveitsis ei ole deviiside deklareerimise seadust, milline on olemas Saksamaal.

Kui nii arutleda, siis eesti pangad ei peaks vastutama ei tulumaksu- ega deviisikahjude eest, sest välismaakapitalid ei allu Eestis tulumaksule ja Eestis pole seadust, mis nõuaks deviiside deklaratsiooni. Baaseli kohtu arutlusi loeme ebaõigeteks, sest et Baaseli kohus tõlgendab liiga kitsalt õigusteadvuse (Rechtsempfindung) mõistet.

Õigusteadvuskond juhindub, Baaseli kohtu arvamuse järele, ainult Šveitsis kehtivate seadustega. Seda, mida nõuab Šveitsis kehtiv seadus, seda nõuab ka šveitsi õigusteadvus, sellesse, mida Šveitsis kehtivad seadused ei tunne, suhtub šveitsi õigusteadvus ükskõikselt. See arutus on ebaõige, sest iga maa õigusteadvus ei piirdu sugugi ainult sellel maal kehtivate seadustega. Õigusteadvus võib ühelt poolt sugugi mitte nõustuda kehtivate seadustega, teiselt poolt aga võib suhtuda sugugi mitte ükskõikselt niisugustesse välisriikide seadustesse, mis lähevad lahku omal maal kehtivatest seadustest.

Õigusteadvus, see on „Rechtsgefühl aller billig und gerecht Denkender“.

Õigusteadvus juhindub kõigepealt ja kõige enam seaduse õiglusega, sõltumatult sellest, kus niisugune seadus kehtib või ei kehti. *In omnibus quidem, maxime tamen in jure, aequitas spectanda est* — õiguses hinnatakse kõige enam õiglust, on öeldud Rooma Digestales (90, 17). Ja ka laegaseadustele võib õigusteadvus läheneda õigluse seisukohalt. Nii näiteks, õigusteadvus võib suhtuda eitavalt laegaseadustele, mis on tingitud üksikute isikute või rühmade tagakiusamisest poliitilistel, usulistel, klassilistel või tõulistel põhjustel. Aga õigusteadvus lepib laegaseadustega, mis igas riigis antakse välja kõigi kodanikkude kohta, sõltuvalt riigi rahanduslikust seisukorrast.

Väites, et šveitsi õigusteadvus suhtub ükskõikselt saksa seaduse nõudmisse deviiside sundliku deklaratsiooni kohta, Baaseli kohus segab ära hariliku igapäevaelu-moraali või, nagu mõned ütlevad, „klubimoraali“, nõudmised õigusteadvuse moraalsete nõudmistega. Harilik igapäevaelu- (klubi-) moraal suhtub ühtviisi ükskõikselt nii tulumaksu mittemaksmisse kui ka deviiside mittedeklareerimisse.

Harilik igapäevaelu-moraal loeb, et see on maksumaksja isiklik asi, puutub ainult tema taskusse, teistel pole sellega mingit asja. Kas

niisugune suhtumine korratutesse laegavõlglastesse on hea või halb, see on teine küsimus, millel peatuda ei ole siin õige koht. Me konstateerime ainult fakti.

Teisiti suhtub, peab suhtuma, sellesse küsimusse ühiskondlik õigusteadvus.

Ühiskondlik õigusteadvus nõuab, et igaüks täidaks oma isamaa seadusepäraseid ja mitte kõlblusevastaseid laegaõudmisi. See, kes neid ei täida, rikub oma kodanikukohustust oma isamaa vastu, teeb õigusteadvuse seisukohalt ebalilus teo, ja kohtus, riiklikus, mitte seltskondlikus kohtus, peab ta kandma kõik oma ebalilusate tegude tagajärjed.

Ka eesti ühiskondlik õigusteadvus tunnetab, et saksa alamad, kes Saksamaal elavad, ei pea hoiduma kõrvale saksa laegaseaduste täitmisest, ühtviisi nii deviiside deklaratsiooni kui ka tulumaksu maksmise suhtes välismaal asetsevate kapitalide pealt, kuigi Eestis niisuguseid seadusi ei ole. Ja saksamaalane, kes mingi eesti panga kaastegevusel põikub niisuguste saksa nõudmiste täitmisest, teeb eesti ühiskondliku õigusteadvuse järele teo, mis, kui ta mitte *ob turpem causam* — häbistav ei ole, siis igatahes *ob injustam causam* — ebakorrektnete mitte laitmatu. Kordame, ebakorrektnete mitte igapäevaelu-, klubimoraali vaatekohalt, vaid kodanikukohase õigusteadvuse vaatekohalt. Ebakorrektnete ainult saksa hoiusumma-omaniku jaoks, mitte aga panga jaoks, sest: *non olet pecunia* — raha ei haise. Ja kui niisugune saksamaalane ei saavutanud panga süü läbi oma laitusväärset sihti, siis ei saa ta ometi veeretada oma vastutust panga peale, „sest nende kahjude selline veeretamine kellegi teise peale ei kõrvaldaks mitte ülekohtu, vaid looks ülekohtu“ („weil eine solche Abwälzung dieser Nachteile auf einen andern nicht Unrecht beseitigen, sondern Unrecht schaffen würde“), nagu õieti on öeldud Baaseli kohtu otsuses.

Ebanormaalsetest ja laidetavatest tehingutest ja tegudest räägitakse BES §§-ides 2922 ja 3719—3726. BES § 2922 tarvitatud väljend: „tehinguid, mis on sihitud selle peale, et minna mööda seadusest“, võib mõista ka selles mõttes, et kõne ei ole mitte ainult kohaliku seaduse möödamisest, vaid ka välismaise, tehingut tegija isiku kodumaa seaduse möödamisest, niivõrd kui välismaine seadus ei ole vastolus kohaliku õigusteadvusega. Saksamaal nimetatakse deviisiseaduse rikkumist „Verrat gegen Staats- und Volkswirtschaft“. See on liig tugev väljend. Aga vaevalt võib vaielda selle vastu, et Kapitalflucht on tegu *ob injustam causam*, laidetav tegu,

millest räägitakse BES-e mainitud paragrahvides.

Need paragrahvid räägivad nõudmistest *ob injustam causam*, aga reegli järele: *reus excipiendo fit actor* — kostja oma vastuväidetes võrrutatakse hagejaga, võib pank kasutada neid paragrahve vastuväiteks nõudmise vastu. Lõpetan need kaalutlused järgmiste sõnadega prof. Erdmanni klassikalisest raamatust:

„Vastupidi, ebamoraalsus puudutab ühtlasi igal pool ka andjat, ja ta kaotab sellega oma tagasinõudmisõiguse, kus ta oma õigusevastase või ebamoraalse kasu jaoks midagi annab, iseäranis oma või teiste kuritegude paljastamise ärahooldamiseks“ („Der Geber wird dagegen von der Unsittlichkeit überall mitberührt und verliert somit sein Rückforderungsrecht, wo er für seinen rechtswidrigen oder unsittlichen Erfolg etwas gibt, insbesondere zur Verhütung der Entdeckung seines oder anderer Verbrechen gewährt“). (Erdmann IV, lk. 543.)

Niisiis meie jõuame järeldusele,

1) et operatsioon Fluchtkapital'iga on selle kapitali omaniku poolt kodanikukohuse seisukohalt ebailus operatsioon (*ob injustam causam*);

2) et seepärast kogu risk ja kõik kahjud, mis sellest operatsioonist tekivad, langevad Fluchtkapital'i omaniku peale;

3) et iseoma tegude inetuse tõttu kodanikukohuse moraali seisukohalt ei või kahjukannataja veeretada oma kahjusid ei osaliselt ega tervikuna panga peale, mis andis välja selle saladuse, et hoiustaja ei olnud täitnud oma kodanikukohust oma isamaa vastu.

Seepärast peab kohus sellise nõudmise täies ulatuses tagasi lükkama.

Niisugusele järeldusele peab jõudma sel juhtumil, kui pank teadis, et hoius on tehtud sihiga põikuda välismaiste laeganõudmiste täitmisest. Aga see teadmine panga poolt on haruldane, üpris haruldane erand. Säärased hoiustajad harilikult ei pühenda panka oma salajastesse sihtidesse. Aga niisugusel juhtumil ei tule lahendada vaidlusküsimust mitte *ob injustam causam* — mitte sõltuvuses tehingu enda laitmatusest, vaid sõltuvuses hoiustaja laiduväärsest, ebakorrektsusest käitumisest panga suhtes. Hoiustaja ebakorrektsus panga suhtes seisab käesoleval juhtumil selles, et ta ei hoiatanud panka, et hoius on tehtud sihiga põikuda tema, hoiustaja, isamaa laeganõudmiste täitmisest, et pangasala-

dus peab, muuseas, katma seda tema väärtegu tema isamaa seaduste vastu. Meile näib, et kui hoiustaja oleks avameelselt hoiatanud panka, et pangasaladuse tingimus peab kindlustama hoiustajat kahjude vastu, seks puhuks, kui saladusest mittekinnipidamise tagajärjel hoiustaja langeb oma kodumaal 20-kordse trahvi alla, siis vaevalt oleks leidunud panka, mis oleks nõustunud võtma vastu hoiumist niisugustel tingimustel. Hoiustaja ei hoiatanud panka selle kohta, järelikult, kokkulepe saladuse kohta on seks puhuks maksvusetu. See põhimõte on väljendatud *expressis verbis Code Napoleon'i* § 1116. Seal on öeldud: „Pettus on üks lepingu maksvusetus põhjusi, kui ühe poole toimimisviis on sellane, et on ilmne, et ilma selle toimimisviisita poleks teine pool lepingut sõlminud.“ (Sans ces manoeuvres l'autre partie n'aurait pas contracté).

Peaaegu sama lausub ka saksa BGB § 115 ja samale järeldusele peab tulema ka Eestis kehtiva BES'e §§-de 2963 ja 2961 alusel. Hoiustaja oli kohustatud hoiatama panka erilise riski kohta saladuse rikkumisest käesoleval juhtumil, sest see risk ei olnud iseendastmõistetav ega pidanud iseendastmõistetav olema. „Klausli tõlgendamist peab endale igati nii meeldida laskma, nagu seda mõistab käive: „So gefallen lassen, wie sie der Verkehr versteht“ (Staub HGB § 396-a). „Käibes“ aga kokkulepe saladuse kohta näeb ette, et hoiustaja majanduslik konkureerivad hoiustajaga) ei teaks tema tegelikku rahanduslikku seisukorda. See saladus ei võinud näha ette kapitali varjamist välisriigi laeganõudmiste eest, ja kui hoiustaja tahtis, et kokkulepe saladuse kohta ja saladuse rikkumise tagajärjed laieneksid ka selle juhtumi peale, siis oleks ta pidanud selle pangale teatavaks tegema. See on see juhtum, kus „kumbki pool on mõistnud ja on tohtinud mõista teise poole seletusi teisiti kui nad mõeldud olid. See on varjatud kokkuleppepuuduse, varjatud tahtelahkumineku juhtum. „Versteckter Einigungsmangels, versteckter Willenswissens“, mida HGB § 115 siin silmas peab ja mis, samuti nagu avalik tahtelahkumineku, ei lase lepingut teoks saada.“ (Staub HGB § 361 A 91.)

Meie jõuame järeldusele, et pank ei vastuta, kui panga saladuse rikkumise pärast hoiustaja langes laegatrahvi alla. Sellel juhtumil, kui pangale ei ole ette teatatud, et hoius on Fluchtkapital, pank ei vastuta, sest kokkulepe saladuse kohta on maksvuseta, sellepärast et hoium-

taja vaiks erilisest riskist, mis on seotud selle hoiusega. Pank ei vastuta isegi sel juhtumil, kui ta teadis, et hoius on Fluchtkapital — sest niisugune tehing on maksusetu, kuna ta on sõlmitud *ob injustam causam*.

Meie ei julge kinnitada, et meie sellased järeldused on vaidlematult õiged. Meie teame, et sellaste järelduste vastu võib väielda ja Baaseli kohtuotsus on selle tõenduseks. Nüüd kujutleme niisugust juhtumit:

Saksa alam elab Saksamaal ja on deponeerinud ühte eesti panka väärtpabereid nominaalsummas Kr. 100.000.— ega deklareerinud seda hoiust saksa võimudele. Panga vabastatud ametnik teatas sellest hoiusest saksa võimudele. Hoiustajat trahviti selle eest Saksamaal kahe-

kümnekordselt, s. o. Kr. 2.000.000.— suuruse summaga.

Hoiustaja nõuab pangalt kahjutasu, ja oletame, et ka eesti kohus, Baaseli kohtu eeskujul, rahuldab hagi pooles ulatuses, s. o. Kr. 1.000.000.— suuruses. Panga jaoks on see katastroof.

Meie ei tea, kas eesti pankades on Fluchtkapital'e, aga kui juhuslikult on, siis peavad pangad ülestõstetud küsimuse üle tõsiselt järele mõtlema ja otsima vahendeid niisuguste nõudmiste võimaluse ärahoidmiseks. Pankade rohkearvulise ametnikkude ja teenijate hulga juures ei lähe ju alati korda hoida saladust, vaatamata kriminaalseaduse ahvardustele.

W. K a z n e l s o n.

Kas tööõnnetuste vältimiseks tehtavad kulutused tasuvad end?

Kuna „Kaitse ennast“ töö leiab tööstuslikes käitises üha enam tähelepanu, toome selle rahvamajandusliku tulukuse selgitamiseks alljärgneva kirjutise ajakirjast „Kaitse Ennast“.

Toimetus.

Tööõnnetuste vastase võitluse üldisema huvi keskpunkti nihkumisega on kahtlemata seotud küsimus, kas see liikumine nii rahvamajanduslikus mõttes kui ka kitsamalt võetult on tasuv. Tabavate võrdlusandmete toomine Eestist ei ole praegu teostatav, kuna süstemaatiline võitlus tööõnnetustega üksikkäitistes on alles väljakujundamisel ja käegakatsutavaid resultate saab esitada mõne aastase töö tulemuste järele. Küll aga on võimalik praegu ütelda, mis maksavad otseste kuludena Eesti rahvamajandusele tööõnnetused. Statistilised andmed näitavad, et 1926.—1937. a. on tööstus kulutanud tööliste tööõnnetuste vastu kindlustamiseks 10,7 milj. krooni (sellest 1937. a. 1,5 milj. krooni). Sisuliselt on see ebaproduktiivne kulutus. Kuid ei tohi unustada siia juure arvata kaudseid kulusi. Paljude tööõnnetuste juures rikneb materjali, puruneb tööriistu või rikutakse masinaid. Need üksikjuhtumitena võetult küll väikesed kahjud moodustavad rahvamajanduse ulatuses küllalt suuri summasid. Siia juure tulevad veel kahjud, mida ei saa üldse materiaalses mõttes mõõta — need on kahjud perekondadele ja kogu rahvale elujõuliste meeste ja naiste väljalangemisega tööprotsessist või invaliidistumisega. 1938. a. alguseks oli kahes suuremas tööliste

kindlustusühingus kokku 2196 pensionäri, neist otseselt 1914 vigasaanut-tööinvaliidi ja 282 perekonnaliiget. Invaliidide ülalpidamine väljamaksetavate pensionide kaudu maksab rahvamajandusele ca 260.000 krooni aastas, mis iga aasta tõuseb uute pensionäride juuretulekuga umbes 35.000 krooni võrra.

Need andmed näitavad, missuguseid suuri ebakulusi nõuavad rahvamajanduselt „rahuaja ohvrid“. Meil varemil aastail tehtud töö õnnetuste vältimise alal (Eesti Tööliste Kindlustusühingu propagandaplakatid, tööõnnetuste vastase kirjanduse levitamine jne.), eriti aga tehniline nõuanne ja järelevalve, on annud tulemuseks tööõnnetuste vähenemisi, eriti masinate osas, ja sellega kaasas reas käitistes kindlustuspreemiate alanemise.

Missuguseid tulemusi võib aga anda üksikkäitises süstemaatiline võitlus tööõnnetustega, selle illustreerimiseks toome näite Saksamaal avaldatud kalkulatsioonist. Vaatluse all on mehaanika ja elektromehaanika alalt suurtööstuslik käitis Werk Sömmerda der Rheinmetall — Borsig A.-G., milles on aastate jooksul eeskujulikult läbi viidud võitlus tööõnnetustega.

1937. a. langes Saksamaal sama ala tööstuses keskmiselt 1000-le kindlustatule 103,7 töö- ja liiklemisõnnetust, ülnimetatud käitises oli õnnetuste arv 33 tuhandele töölisel. „Kaitse ennast“ töö mitteteostamisel oleks vaatluse all olevas käitises pidanud tööõnnetuste arv olema 682 võrra suurem.

Käitisel oleks tulnud maksa õnnestuste vastu kindlustamise kutseühingule igalt registreeritud õnnetusjuhtumilt RM 53, seega 682 õnnetusjuhtumil 36.146

Igale tööõnnetusele langeb keskmiselt 130 töötundi, seega 682 õnnetusjuhtumile 88.660 töötundi. Arvestades tunnitasu RM 1 oleks kaotus olnud . . . 88.660

Kulud iga õnnetusjuhtumi puhul arstile, haiglale, apteegile, haigusrahana on keskmiselt RM 111, seega 682 õnnetusjuhtumi juures 75.702

Kogusummas 200.508

Kulud tööõnnetuste vältimise propaganda- ja kaitsevahendeile olid 40.000 RM, seega eespool toodud kalkulatsiooni alusel hoidis käitis süstemaatilise „kaitse ennast“ töö rakendamisel kokku 160.000 RM.

See Saksamaa olude ja mõtude kohane kalkulatsioon näitab, et kuigi tööõnnetuste vastase võitluse organiseerimine ei too sisse otseselt sularaha, mida võiks bilansis näidata, pole ometi sel alal tehtavate kulutuste kaudu raha ka lihtsalt aknast välja loobitud. Hindamatu on veel see osa, mida tööõnnetuste kahandamisega on

antud oma tööliiskonnale ja tööliste perekonnadele.

Võitlust tööõnnetustega ei saa vaadata ainult tööandjate ja nende organisatsioonide kohustusena ning huviobjektina ka materiaalses mõttes, vaid samavõrd on sellest huvitatud iga tööline nii üksikult kui ka oma kutseühingute näol. Ei ole õigustatud tööliiskonnas hoolealuse hingeelu süvenemine, mis on rajatud tööõnnetuste puhul saadavaile toetusile ja pensionidele. Need toetused ei asenda kunagi seda, mida suudab teinida terve töömees. Kahjuks on aga tegelikkuses rida näiteid, kus ükskõiksusega suhtutakse tööõnnetuste ohule lootuses, et küllap kindlustusühing äraelamise ikkagi võimaldab. Ja isegi leidub vähearenenuid, kes tahtlikult tekitavad enesele vähemaid jäävaid vigastusi osalise tööjõukaotuse preemia saamise otstarbel.

Tööõnnetuste vastane võitlus ei pea suunduma ainult tööõnnetuste ohu vältimisele, vaid samavõrd tööliiskonnas paljastama need alaväärtuslikud liikmed, kes tööõnnetuses näevad mingit kasusaamise vahendit!

Et tööõnnetuste vastane võitlus annab tulemusi, seda ütlevad arvud teistelt maadelt. Ameerika Ühendriikide National Safety Council'i aruanne näitab 1913. a. alates tööstuses 270.000 inimelu päästmist!

27. Saksa Idamess Königsbergis

Tänavuaastane Saksa Idamess peeti Königsbergis 20.—23. augustini. Kuna selle messi peamiseks sihiks on arendada kaubavahetust Saksamaa ja tema ida- ning põhjapoolsete naabritega ja kuna ta on ühtlasi sakslaste endi ütluse järgi „rahvussotsialistliku majanduse vaateaknaks Ida- ja Põhja-Euroopa ruumis“, siis välisriikidest esinesid väljapanekutega ka ainult Balti riigid Eesti, Läti ja Leedu, Põhja riikidest Soome, Rootsi ja Norra, edasi Ungari ja Bulgaaria, Kaug-Idast Mandžukuo ning esmakordselt ka Itaalia. Peale loetletud riikide oli esindatud veel Danzigi vabalinn.

Messi avas pühapäeval, 20. augustil, Ida-Preisimaa ringkonnajuht Erich Koch, kes oma avakõnes tõi muuhulgas ette, et Saksamaa väliskaubandus Ida-Euroopaga on ajavahemikul 1934—1938 tõusnud 576 milj. Rm. 674 milj. Rm. Selle juures väliskaubanduse käive üksnes Balti riikidega samal ajavahemikul on tõusnud 85 milj. riigimargalt 171 milj. riigimargani.

Pikema majanduspoliitilise kõnega messi avamisel esines Saksa majandusministri dr. Funk'i

asetäitjana riigisekretär dr. Landfried. Vihjates pinevale vahekorrale Poolaga dr. Landfried ütles, et Saksamaa on ka majandusalal võtnud õpetust kaotatud maailmasõjast. Tänapäeval on Saksamaal majanduslik kindralstaap, mis tal puudus 1914. a. Saksamaa teadvat, et üksisõjaliselt ei saa võita ühtki sõda, kui see samal ajal kaotatakse majanduslikult ja seepärast on Saksamaa end ka majanduslikult sõjaks ette valmistanud. Edasi, puudutades väliskaubanduse käivet, dr. Landfried märkis, et alates 1933. a. kuni 1938. a. on kaubavahetus Eestiga tõusnud 207% võrra, Lätiga 148%, Soomega 111%, Rootsiga 80% ja Leeduga 24%.

Lähemalt peatus dr. Landfried ka vääringu, küsimuse juures, leides, et siin Saksamaal ei olevat põhjust karta võrdlust teiste riikidega. Käesoleva aasta esimese seitsme kuu jooksul on liikvel oleva raha hulk Saksamaal tõusnud 8,2 miljardilt 9,0 miljardini, Prantsusmaal 110,9 milj. fr. 124,5 milj. fr., Inglismaal 504,7-lt 520,6 milj. naelani ja P.-A. Ühendriikides 6,9 miljardilt

dollarilt 7,1 miljardi dollarini. Protsendiliselt on tõus ühendriikides olnud 3%, Inglismaal 3,2, Saksamaal 9,8, Prantsusmaal 12,3 ja Poolas, liisas dr. Landfried, on see olnud koguni 36%.

Oma kõne lõpul pani dr. Landfried saksa eksporditööriidele südamele, et nad haaraksid kinni igast ekspordivõimalusest, olgugi et need vahel osutuvad õige tähtsusetuiks, kuid sellegi poolest iga eksporditehing viivat Saksamaa sammu edasi.

Veel ütles messi avamisel tervitusi Königsbergi ülemlinnapea dr. Will, kes on ühtlasi Königsbergi messiameti nõukogu esimees. Üldist tähelepanu äratas, et messi avamisel erilise heameelega rõhutati N. Venemaa esinduse kohalviibimist, olgugi et N. Venemaa messil väljapanekutega ei esinenud.

Kui Königsbergi mess oma ulatuselt Leipzigi messi (eriti selle kevadmessi) kõrval omab enam kohalikku tähtsust ja on määratud esijoones „Idaruumi“ jaoks, oli siingi saksa majandus esindatud küllalt täiuslikult. Idamess jagunes järgmisteks osakondadeks: üldine kauba mustermess, tehnika- ja ehitusmess, põllumajanduse ja käsitöönäitus ja pealeselle mitmesugused erinäitused. Enam kui 2000 saksa firmat esindas 350 mitmesugust eriala. Silmapaistvalt rohkesti oli välja pandud igasuguseid põllutööriistu ja masinaid, mis veel kord kriipsutab alla seda, et Idamessil püüab Saksamaa pakkuda agraarriikidest ostjaskonnale oma parimat, pealegi oli messil põllumajandusnäitus mis tõmbas kokku hulgaliselt ka sisemaisi ostjaid-põllumehi.

Eesti esinemist Königsbergi messil korraldas Majandusministeerium, kelle poolt väljapanekute üldkorraldajaks oli messile komandeeritud vanem kaubandusinspektor dr. A. Vendt. Eesti väljapanekud andsid läbilõike kõikidest nendest tööstus- ja põllumajandussaadustest, mis leiavad endale suuremal või vähemal määral turgu Saksamaal. Tööstussaadustest tuleks esikohal märkida põlevkivi ja selle kõrvalprodukte, nagu õli ja bensiin. Siin oleks väljapanijaist nimetada A/S. Esimest Eesti Põlevkivitööstust, Eesti Kiviõli A/Ü. ja Eestimaa Õlikonsortsiumi. Puutööstussaadustest oli välja pandud vineeri ja kastilaudu (A/S. A. M. Luther). Edasi oli väljapanekute hulgas mitmet liiki paberikaupa, tekstiiltööstussaadustest lina ja puuvillane lõng, kunstsarvetööstustooted, maitseainetetööstus oli välja pannud kalakonserve, napse ja meekooke.

Põllumajandussaadustest olid messil mitmesugused lihakonservid, või, juust, kondenseeritud piim, piimapulber, kanamunad, mitmet liiki seemned, lina. Väljapanijaist olgu

siin nimetatud Eesti Lihaekspord, Võiexpord, K. K. Estonia jt.

Rikkalikult oli messil esindatud ka Eesti kodukäsitöö, mis rõhuvas enamuses oli välja pandud O/Ü. Kodukäsitöö poolt. Need väljapanekud leidsid messiküllastajate hulgas rohkem tähelepanu ja üks Saksa firma omandas eesti käsitöid ja kunstnahtooteid 5000 Saksa marga eest.

Eesti väljapanekute dekoratiivse külje eest oli hästi hoolitsetud ja see töö lasus arhitekt Hellati, kunstnik P. Areni, rakenduskunstnik N. Vitsuri jt. õlgadel. Eesti esinemise heaks kordaminekuks aitas kõigiti kaasa Eesti aukonsul Königsbergis M. Arlt.

Meie naabrite Läti ja Leedu väljapanekute hulgas olid määrava tähtsusega põllumajandussaadused kuid küllaldaselt oli esindatud ka tööstus, eriti oli Leedu käesoleval aastal toonud näitusele naha- ja tekstiiltööstuse saadusi suuremal arvul.

Messi teisel päeval algasid traditsioonilised läbirääkimised Saksa ja messil väljapanekutega esinenud riikide majandusmeeste vahel, n.-n. „Aussenhandelsbesprechungen“. Läbirääkimised avas sissejuhatava kõnega Ida-Preisimaa kaubanduskoja abiesimees Georges. Kokkutulnud tervitas Idamessi direktor konsul H. Jonas. Esimeseks peeti läbirääkimisi Eesti ja Saksa vahel. Eesti esindajatena võtsid nõupidamisest osa Majandusministeeriumi kaubandusosakonnast dr. A. Vendt ja A. Plutus, Eesti peakonsul Berliinis D. Treude, kaubanduskomitee esimees A. Teose, Välisministeeriumi väliskaubanduse büroo juhataja H. Pullerits ja Põllutöökojast agr. Sööt. Kohal oli ka Eesti aukonsul Königsbergis M. Arlt. Saksat esindasid majandusministeeriumi Balti asjade referent dr. Neypert, ministeeriumi nõunik Poehlmann ja rida Saksa äriühingute esindajaid.

Dr. A. Vendt andis kokkuvõtliku ülevaate Eesti majanduse arengust viimaseil aastail, eriti puudutades kaubavahetust Eesti ja Saksa vahel. Kõneleja rõhutas, et Saksa ärimeestel tuleks rohkem silmas pidada meie turu tingimusi ja erinõudeid. Eesti põllumajanduse mehhaniseerimisel avanevad uued võimalused põllutööriistade ja masinate turustamiseks, kuid siin tuleks eeskätt arvestada meie olusid ja vajadusi. Samuti tahavad lähemat selgitamist hinnaküsimused ning maksutingimused ja tellimiste täitmise tähtsused. Põllutöökoja esindaja agr. Sööt andis ülevaate meie põllumajanduse ratsionaliseerimisest, puudutades veel lähemalt põllutöömehhaniseerimisest, puudutades veel lähemalt põllutöömehhaniseerimisest, puudutades veel lähemalt põllutöömehhaniseerimisest.

Saksa majandusministeeriumi esindaja dr. Neypert palus Saksa äriühingutele kaasaabi

kaubavahetuse arendamiseks Eestiga, mainides ühtlasi, et seeläbi avaneks võimalus vähendada seni Eesti kasuks olevat kliiringusaldot. Ka soovitakse ta Saksa äriühendustele astuda otsesesse ühendusse Eesti äriühendustega, et sel teel paremini tutvuda Eesti ostjate soovidega.

Eriti tundsid Saksa äriühendused huvi Eestisse tekstiilkauba ja põllutööriistade sisseveo võimaluste vastu ning samuti oldi huvitatud Eestist metsamaterjali ostuvõimaluste üle. Küsimustele vastas dr. A. Vendt, selgitades vastavat olukorda Eestis ja soovitudes Saksa äriühendustele astuda otseühendusse Eesti importööride ja eksportööridega.

Mis puutub Idamessi kordaminekusse, siis messi juhatus kokkuvõtteks on see hoolimata sõja-ärevusest küllaltki rahuldav ega ole eelmise aasta messiga võrreldes märgata tagasiminekut, vaid paljudel aladel on läbikäigud koguni suurenenud. Messiameti andmeil väljapanijate arv ületas 2400, ostjate ja messikülastajate arv ulatus 200.000-ni, kelle hulgas oli ka 5200 välismaalast. Äriliselt olevat mess õnnestunud, mida tõendab see, et ligemale $\frac{1}{5}$ väljapanijate läbikäigud on ületanud eelmise aasta läbikäigu. Välismaa ostjate huvipunktiks on olnud eriti põllutööriistad ja veoabinõud.

Al. Paulus.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

Rahvusvaheline pinev seisukord mõjustab Eesti puuvillatööstust

Pineva rahvusvahelise seisukorra mõju on hakanud avaldama end ka Eesti majandusharudes, eriti nendes, mis tegelevad ekspordiga. Puuvillatööstuses ekspordivad vabrikud on asunud kaupade väljasaatmise osas äraootavale seisukohale. Teisest küljest on ilmnunud teatud raskesti tooraine juurevoolu korraldamisega. Puuvillaturgudel on kehtima pandud kitsendused, mille tagajärjel puuvilla sissevedu Eestisse on praegu takistatud.

Praeguse rahvusvahelise olukorra ja kitsenduste kestmisel ning teravamaks muutumisel on puuvillasaadusi ekspordivates vabrikutes tunduvad kokkutõmbamised ja ümberkorraldused paratamatud. Seepärast on oletus, nagu oleks üks puuvillavabrik vallandanud töölisi Saksa-Eesti kaubanduslikus lisakokkuleppes sakslastele antud tekstiilkaupade kontingendi kartusel, mitte arvestanud tegelikke olukordi ja asjaolusid.

Eesti puuvilla- ja kunstiiditööstus on suhtunud seni nii rahvusvahelisele seisukorrale kui ka sakslastele anda kavandatavale lisakontingendi küsimusele täiesti rahulikult ja tasakaalukalt. Siseturule töötavais puuvilla- ja kunstiidivabrikuis ei ole praegu töömahu kokkutõmbamist ette näha. Vaid üks peamiselt kunstiidikaupu tootev vabrik on läinud 8-tunniliselt tööpäevalt 6-tunnilisele tööpäevale. Ühes puuvillavabrikus valdamisele tuleva 53 kangru küsimus on puhtakujuliselt selle vabriku töökorralduse sesoonsusest ja ladude sisust tingitud nähtus.

Kaubandus-tööstuskoja esindajad Väliskaubanduse Nõukogus

Kaubandus-tööstuskoja juhatus määras Välisministeeriumi väliskaubanduse osakonna juures asuva Väliskaubanduse Nõukogusse koja esindajaks direktor V. Simsimart'i ja temale asetäitjaks nõunik R. Berendseni.

Kirjalik seletus ettevõtete tagavaraks hoitavate tarbainete arvestuse pidamise ja andmete esitamise kohta

Kaubandus-tööstuskoja juhatus on otsustanud kõikidele II ja III järgu kaupmeestele, kes on kohustatud tagavarasid hoidma ja nende kohta arvestust pidama ning andmeid esitama, saata kirjaliku seletuse. Väiksematel kaupmeestel, eriti maal asuvatel kaupmeestel, on raske Riigi Teatajas ilmunud määrusi jälgida ja neid käsitada, seepärast tahab koda neile abiks olla ning erilise kirjaliku seletusega selgitada tagavarade hoidmise kohta käivate määrusi ja korraldusi.

Kirjalik seletus saadetakse 10. septembri lõpus kaupmeestele kätte. Jääb soovida, et kaupmehed selle hoolega läbi loeksid ning arusaamatuse korral pöörduksid kas Kaubandus-tööstuskoja või tema kohapealsete osakondade või esinduste poole vajaliste seletusküsimustega.

Suhkrutağavaradest

Läinud nädala lõpul levisid Tallinnas jutud, nagu oleksid suhkrutağavarad lõppenud ning sissevedu takistatud. Ühenduses nende juttudega andis majandusministri abi kol. Karling ajakirjanduse esindajaile jutuajamise, milles ta seletas, et igasugused jutud suhkrutağavarade

lõppemisest ja selle sisseveo takistustest on alusetud. Meile on tulnud küllaldasist suhkrupakkumisi välismaalt ning praegu olemasolevatest tagavaradest jätkub pooleks aastaks. Edasi tähendas ministriabi, et ministeerium on asunud teostama kontrolli suhkrupuuutamata tagavarade üle. Sellest võisidki tekkida kuulujutud suhkrutagavarade lõppemisest.

Tallinnas korraldatakse toitlusnäitus

2.—6. novembrini k. a., milleks andis loa põllutöominister a.-s. „Näitus/ele“.

Näitusel esinetakse peale toidu- ja maitseainete veel toitute valmistamisviisidega, alalhoiu- ga, serveerimisega jne. ühes nendega seoses olevate abinõude ja tarvetega. Tahetakse esitada eriti rahva toitlustamist mitte üksi kodude, vaid ka restoranide-söögimajade ja tööstuste seisukohalt. Näituse edukaks läbiviimiseks kutsutakse kaasa töötama vastavaid asutusi ja organisatsioone.

Peale rohkearvuliste kodumaa ettevõtete on selle näituse vastu elavat huvi avaldanud ka mitmed ettevõtted Soomest.

Äride register

Juulikuu teisel poolel

Registreeritud uued firmad:

1. Mehaaniline puutööstus „Kasulik“ A. Abel ja J. Kingo, Kiviõli, Pikk 18; täisühing, täisosanikud Aleksander Abel ja Johannes Kingo, ühingu osakapital Kr. 3.200.—
2. Kleidiäri „Mady“ E. Dreyer, Tallinn, S. Karja 8, ärip. Ella Dreyer.

3. Horst Handtke, Tallinn, Raua 47/3, autotarvete j. t. alal välisfirmade esindaja, ärip. Horst-Alfons Handtke.
4. A. Juhansoo, Kiviõli, Kiriku 14, pudukauplus, ärip. Aleksander Juhansoo.
5. A. Jürma, Tallinn, Tartu mnt. 19, pruugitud asjade ostu-müügi äri, ärip. Alfred Jürma.
6. Segakauplus Kaal, Kohila v., Angerja as., ärip. Hans Kaal.
7. Aleksander Kalbus, Pärnu, mererannas, rannakohvik.
8. K. Kalle, Tallinn, Laadapl. 179, naha- ja jalanõudekauplus, ärip. Kustas Kalle.
9. Rein Kingsepp, Võru, Kreutzwaldi 41, lihakauplus ja vorstitööstus.
10. Aliide Kull, Pärnu, Riia mnt. 57, pudukauplus.
11. E. Kuus, Valga, Võru 5, toiduainetekauplus, ärip. Ella Kuus.
12. M. Lüüde, Tapa, Kalda t., kohvik, ärip. Magda Lüüde.
13. U/Ü. Chr. Meybaum & Ko, Tallinn, Tartu mnt. 4, välismaa firmade esindused tööstustarvete ja masinate alal; täisosanik Christian Meybaum, prokuristid Ilse Meybaum ja Kurt Frey, ühingu osakapital Kr. 6.000.—
14. K. Oidekivi, Tallinn, Tartu mnt. 75—14, kübaraäri, ärip. Klaudia Oidekivi.
15. Puuhoov „Soojus“ A. Paal, Tallinn, Alevi 9, ärip. Alvine Paal.
16. Juuksetööstus „Konkurent“ E. Pae, Tallinn, Roosikrantsi 15, ärip. Emmi Pae.
17. Küttepui- ja turbaladu „Leek“ V. Piepenberg & Ko, Tallinn, Uus-Sadama 7; täisühing, täisosanikud Valter Piepenberg, Erich Diedrichs ja Marta Triik, ühingu osakapital Kr. 1.500.—
18. Nööbitööstus „Stella“ D. Ring, Tallinn, Koidula 11, ärip. David Ring.
19. Riina Saarts, Pärnu, Jannseni 4, toiduainetekauplus.

E. A. K. Ü. ERAHAIGLA

NARVA MNT. 6-A, TEL. 428-80

VESIRAVILA

Avatud kella 9—11 ja 4—7

Pärmi-, söehappe-, merisoola-, männi-ekstrakti-, kodumaa tervismuda, raba-, vahu- ja neljarakuvannid.

Charcot-, mantel-, kapillaar-, šoti ja aurudušid.

Istevann, valguskapp, aurukapp ja diatermia tervismudaga.

Arsti kõnetunnid

kella 10— $\frac{1}{2}$ 11 ja $\frac{1}{2}$ 7—7.

20. Aleksei Simisker, Pärnu, Tallinna mnt. 79, Pärnu piimaühingu piima laialivedu.
21. B. Simon, Tallinn, Lai 34/3, esindused (tekstiil- ja elektritarved, ehitusmaterjal, keemikaubad j. t.), ärip. Bertha Simon; prokurist Gerhard Vieckmann.
22. A. Szeremieta, Tallinn, Tartu mnt. 58, riidekauplus, ärip. Antonina Szeremieta.
23. M. Tammal, Haapsalu, Kalda 3, juukse-tööstus, ärip. Marta Tammal.
24. Täisühing „Eelis“ A. Ustinovitš, S. Nahbo ja A. Pruel, Tallinn, Narva mnt. 19, šokolaadi- ja kompvekitööstus; täisühing, täis-osanikud Aleksander Ustinovitš, Samuel Nahbo ja Alma Pruel, ühingu osakapital Kr. 10.000.—.
25. Georg Veber, Tallinn, Tartu mnt. 12 (enne Tartu mnt. 8) riideäri.
11. Adele Ennus avanud Tallinnas, Olevimägi 10—3 vaibatööstuse, firma all „Adele Ennus“ ja oma ettevõtte üle viinud uude kohta: Tallinn, Lühikejalg 6—2.
12. Villem Erlang avanud Tallinnas, Kuninga 6, kullasepäri ja peab edasi Tallinnas, Narva mnt. 17 kullasepäri ja -tööstust firma all „V. Erlang“.
13. Mart Esneri plekisepatööstus asub Tallinn, Kunderi 33 (s. o. end. Kunderi 17).
14. Liisa Hamburg jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Tehnika 14 toiduainetekaupluse firma all „L. Hamburg“.
15. Olga Karp'i käsitöö- ja pudukaupluse asukohaks Tallinn, Pärnu 94 (enne Luise 22).
16. O/ü. J. Kopf, Tallinn, Pikk 27, Ilse Reichmann'i prokuura kustunud, kollektiivprokuura antud Ernst-Erik Kopf'ile.
17. Katarina Kotkas jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Magdaleena 10, toiduainete- ja piimakaupluse firma all „K. Kotkas“.
18. Aedvilja Eksport V-nad Krevald, Tallinnas, Tornimäe 5, aedvilja- ja kalakonservitööstus; senine täisühing ümber moodustatud usaldusühinguks, kus ainukeseks täisosanikuks on Rudolf Krevald, sõlmitud uus leping, ühingu osakapitaliks on Kr. 15.000.—.
19. Vilhelmine Krupp jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Pärnu mnt. 98, söögimaja firma all „V. Krupp“.
20. Paul Kurnerth (esindaja) asukohaks Tallinn, Gonsiori 11—4 (enne Narva mnt. 10/2).

Registreeritud muudatused:

1. August Augusti pg. Aho lõpetanud segakaupluse pidamise Kehras, Anija vallas ja avanud samas lihakaupluse firma all „Aug. Aho“.
2. Vladimir Allikivi lõpetanud rändkino Kilingi-Nõmmes, Pärnu 80 ja samas asuva veoäri ning avanud Pärnus, Aia 3 autotarveteäri ja peab edasi Kilingi-Nõmmes, Pärnu 80 nõõritööstust firma all „Vladimir Allikivi“.
3. Elektrotehnika Tehaste aktsiaselts „Are“, Tallinn, Reimanni 11, juhatuse esimeheks valitud Mihkel Pung, prokuura antud Martin Ers'ile.
4. Evald Arro jätkab äritegevust avades Talli vallas segakaupluse firma all „Evald Arro“.
5. Trüki- ja köitekoda „Saarlane“ J. Berg, P. Lauri ja M. Trei, Kuressaare, Tallinna t. 12, täisühingust lahkunud täisosanik Johannes Berg, leping muudetud, firmaks jääb Trüki- ja köitekoda „Saarlane“ P. Lauri ja M. Trei“.
6. Aleksander Bertelovi paberi- ja tapeedikaupluse (en-gros) asukohaks Tallinn, Lai 34 (enne Pikk 39).
7. K/m. Tallinna Tekstiil M. Brodovsky ja H. Besprosvanny, Tallinn, Pärnu mnt. 8, surnud Moses Brodovsky pärijad pärimisõigustesse kinnitatud. Seega ettevõtte tegevust jätkab täisühing, kus täisosanikkudeks Haim (Hermann) Besprosvanny ja surn. Moses Brodovsky osas tema pärijad lesk Ester Brodovsky ja tema alaealised lapsed Sophie Brodovsky ja Ruth Brodovsky, täisühingu leping muudetud.
8. Saara Dattel jätkab äritegevust avades Pärnus, Kalevi 1 hommikukingatööstuse, firma all „Saara Dattel“.
9. Eesti Maakrediitselts, Vabadusepuiestee 1, Tallinn, põhikiri muudetud (RT. L. 41—1939).
10. Eestimaa Kindlustus Aktsiaselts „EKA“, Tallinn, Vabaduseväljak 7, juhatuse liige ja asjaajaja-direktor Harry Koch surma läbi lahkunud, juhatuse liikmeks valitud Hermann Koch ja asjaajaja-direktoriks Claus Koch.

Nahakaubad, jalanõud

fänelisim valik.

Tallanahad

Union, Kaltenberg ja Kojne. tehaseist.

Saapapealis- ja voodrinahad.

Kingsepa- ja sadulsepatarbed.

Jalanõud nahast „Union“,
 „ kummist „Põhjala“, „Quadrat“ jne.
 „ käsitöö: ranna-, tennis- ja
 toakingad.

Kalurite ja jahimeeste säärasaapad.

Lilstupastlad kooreparginahast.

Mütik suurel ja väikesel arvul.

Suurmüügil tehaste suurmüügi-hindadega ja tingimustega.

Naha-, jalanõude- ja hobuseriistade-kauplus

N. BÖSTROV

Tallinn Veneturg 1. Kõnetr. 313-13

Narva mnt. poolel.

21. Karl Kurtz avanud Rakveres, Lai 25, restoran-võõrastemaja ja peab edasi einelauda Rakvere raudteejaamas firma all „Karl Kurtz“.
 22. Albert Kuulre Nõmmel asuva valmisriietekaupluse asukohaks Nõmme, Pärnu mnt. 94 (enne Pärnu mnt. 92), valmisriietekaupluse, mis asus Tallinnas, Laadapl. 42 asukohaks Kuressaare, Laadaplats, rätsepatööstus asub endiselt Tallinn, Tartu mnt. 74—1.
 23. Alide-Johanna Kuusk avanud Tallinnas, Jakobsoni 24—2 kudumisetööstuse (silma-kudumine) ja peab edasi Jakobsoni 24 tapeedi- ja kirjutusmaterjalikauplust firma all „A. Kuusk“.
 24. Osühing Silikaatkivitehas „Kvarts“, Tallinn, Pärnu mnt. 61—1, juhutuse liikme Maksimilian Grasberg'i perekonnanimeks „Uriko“.
 25. Villem Künnap jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Pärnu mnt. 103, kübaraäri firma all „V. Künnap“.
 26. August Lapp'i jalanõudekaupluse asukohaks Pärnu, Vilmsi 12 (enne Riia m. 53).
 27. Klara Luik lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Magasini 10, ja avanud esmalt samas lillekaupluse firma all „Klara Luik“, ja nüüd lillekaupluse üle viinud Pärnu mnt. 94, Tallinn.
 28. Albert Meister lõpetanud koloniaal- ja toiduainetekaupluse Tallinn, Lai 26, ja avanud Nõmmel, Pärnu mnt. 151 toiduainete-õlle- ja kodumaa veini kaupluse firma all „A. Meister“.
 29. „F. Michalovsky“, Tallinn, Rataskaevu 24, firmade esindus ja kaupade (metall j. t.) import; äripidaja Felix Michalovsky surnud, ettevõtte tegevust jätkavad pärijad, moodustades täisühingu, kus täisosanikkudeks on Elisabeth Michalovsky, Arved Michalovsky ja Hans Michalovsky, ühingu osakapitaliks on Kr. 2.831,43, firma prokurist on Karl Kubbel.
 30. Julie Märka jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Metsa 32, toiduainetekaupluse firma all „Julie Märka“.
 31. Neeser ja Mugur vati- ja villatööstuse asukohaks Tallinn, Pärnu mnt. 131 (enne S. Pärnu 76/78).
 32. Edgar Ottas'e pudu-, pesu- ja kirjutustarvetekaupluse asukohaks Nõmme, Jaama 7 (enne Tallinn, Pärnu mnt. 60), ja firmaks „E. Ottas“.
 33. Siiri Peiker peab kübaratööstust endise kübaraäri asemel Tapal, Pikk 10 (enne Suurturg 1) firma all „Peiker“.
 34. Maksujõuetuks tunnustatud Julius-Voldemar Raudsepp'a konkursivalitsus moodustatud koosseisus: v.-a. Hermann Sumberg, v.-a. Hans Ainson ja v.-a. August Oksa. Konkursvalitsuse asukoht Tartu, Lai 6.
 35. Luise Rinne võõrastemaja, Tõrvas, Tartu 6, firmaks Hotell „Central“ L. Rinne.
 36. Anette Sandermat jätkab äritegevust, avades Tallinn, Lai 26, toiduainetekaupluse ühes õlle müügiga firma all „A. Sandermat“.
 37. Maria Scheveleva perekonnanimeks „Selisaar“ ning tema Rapla v., Rapla al., Tallinna mnt. 11 asuva kosmeetika-, värvi- ja koloniaalkaupluse firmaks „M. Selisaar“.
 38. Anna Seebach lõpetanud juuksetööstuse Tallinnas, Pronksi 4; juuksetööstust Tallinn, U. Sadama 10/9 peab edasi firma all „Anna Seebach“.
 39. Elisabeth Seermann jätkab äritegevust avades Nõmmel, Vabaduse pst. 147 toiduainetekaupluse firma all „E. Seermann“.
 40. Eduard Tamme'se toiduainetekaupluse asukohaks Kiviõli, Vabaduse 12 (enne Koidu 1).
 41. Adolf-Ferdinand Telliskivi lõpetanud veoäri Tallinnas, Viktoria sild 3, ja avanud turba ja briketi müügi Tallinnas, Liivalaia 5, firma all „A. Telliskivi“.
 42. Aleksander Ustinovitš, kes peab Tallinnas, Sakala 18—3 tee-, kakao- ja maitseainete pakkimise tööstust, vastu võetud Eesti Vabariigi kodakondsusse.
 43. Wylhuizen ja Co, Pärnu S.-Jõe 40/42. Johann Klaassen'i prokuura kustunud.
 44. Olga Žirnovi vanakraamikaupluse asukohaks Tallinn, Narva mnt. 35—2 (enne V. Kompassi 18—1).
- Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:**
1. Evdokia Antropova, Nõmme, Metsa 32, toiduainetekauplus.
 2. August Jaani pg. Aho, Küti v., Viru-Jaagupi, segakauplus.
 3. Aksella Aru, Pärnu, Tallinna m. 22, majatarvetekauplus.
 4. A. Jürma ja A. Arusoo, Tallinn, Tartu mnt. 19, pruugitud asjade ostu-müügi äri (vt. reg. uued firmad nr. 5).
 5. Maria Hännile, Pärnu, Riia mnt. 67, veoäri autoga.
 6. A. Ilves, Tallinn, Paldiski mnt. 10-a, puduja kirjutustarvetekauplus.
 7. Johannes Iva, Nõmme, Pärnu mnt. 151, toiduainetekauplus.
 8. August Kaarlepp, Tallinn, Tartu mnt. 82, puuhoov ja Tallinn, Alevi 9, puuhoov.
 9. Masinaehituse ja kassakapitehas „Laverna“ S. Kaljo, Tallinn, Narva mnt. 15.
 10. Hugo Kalm, Rakvere, Karja 2, toiduainete- ja lihakauplus.
 11. M. Knude, Viljandi, Väiketuru 8, rätsepatöökoda.
 12. Johannes Krönström, Tallinn, Oskari 68, toiduainetekauplus.
 13. Vladimir Laptev, Juuksetööstus „Konkurent“, Tallinn, Roosikrantsi 15.
 14. Alma Läänlan, Nõmme, Vabaduse pst. 147, toiduainetekauplus.
 15. Ernst Meimer, Pärnu, Jannseni 4, toiduainetekauplus.
 16. Chr. Meybaum, Tallinn, Tartu mnt. 4, kaubanduskontor (vt. reg. uued f-ad nr. 13).
 17. F. Otto, Valga, Võru 5, toiduainetekauplus.

18. Rakvere Eesti Käsitöölise Abiandmise Selts, Rakvere, Lai 25, restoran-võõrastemaja.
19. O. Reinardt, Tallinn, Magdaleena 10 (enne Tondi 14), toiduainetekauplus.
20. Puu- ja mööblitööstus „Sarpe“ Tiit Saarepera, Tallinn, Uus 28.
21. V. Truu, Tallinn, Tehnika 14, toiduainete- ja piimakauplus.
22. Jaan Visnapuu, Tartu, Võru 118, pagari- ja kondiitriäri ja -tööstus.
23. L. Valjan, Tallinn, Laadapl. 179, naha- ja jalanõudekauplus.
11. Vernei Krass, Põltsamaa, Jõgeva mnt. 35, toiduainete- ja segakauplus.
12. E. Käsper, Võnnu v., Oru k., veovooriäri, ärip. Elmar Käsper.
13. Riidekauplus K. Käärman, Tallinn, Tartu mnt. 32, ärip. Karl Käärman.
14. Elisabet Lember, Kohvik „Loode“, Kuresaare, Loode mets, suvekohvik.
15. B. Merikivi, Hageri v., Hageri al., segakauplus, ärip. Berta Merikivi.
16. Alfred Mitt, Võnnu v., Oru k., töövõte.
17. Amanda Mugur, Tallinn, Estonia pst. 23, nõude- ja majapidamistarvetekauplus.
18. A. Mändla, Nõmme, Valdeku 74, toiduainetekauplus ühes õllemüügiga, ärip. Aliide Mändla.
19. Lydia Nilson. Viljandi, Prantsuse 10, toiduainetekauplus.
20. Agentuur, Eksport-Import Paas & Martin, Tallinn, Tartu 49, täisühing, täisosanikud Maria-Elisabeth Martin ja Öie-Dagmar Paas, osakap. Kr. 2.000.—.
21. U/U. H. Peterson ja Ko, Tartu, Näituse 20, peennahatööstus, usaldusühing, täisosanik Hans Peterson, osakapital Kr. 700.—.
22. Kaubandus-tööstus-osaühing „Piko“, Tallinn, Herne 15, jäätisetööstus, juhatuse liikmed Niina Saar, Harry Kulasalu ja August Soe; põhikap. Kr. 30.000.—.
23. Hermine Pressraud, Tallinn, Juureveo 13, toiduainete- ja õllekauplus, ärip. Hermine-Johanna Pressraud.
24. P. Päit, Tallinn, Liivalaia 13, sadulsepa töökoda, ärip. Pauline Päit.
25. Vasesepa- ja vanniahjutööstus Raag & Kant, Tallinn, Pronksi 1; täisühing, täisosanikud Johannes Raag ja Alfred Kant, ühingu osakapital Kr. 1.500.—.
26. Mehaaniline puutööstus „Virus“ A. Rikk ja Ko, Rakvere, Saue 2, täisühing, täisosanikud Artur Rikk ja Leida Rikk; osakap. Kr. 1.000.—.
27. H. Saare, Tallinn, Rataskaevu 2, kübaraäri, ärip. Helene Saare.
28. Kristjan Sule, Tartu, Linda 15, toiduainete- ja piimakauplus.
29. Kose Kaubamaja L. Tammik, Ravila v., Kose, segakauplus, ärip. Linda Tammik.

Augustikau esimesel poolel

Registreeritud uued firmad:

1. P. H. Aasmäe, Viljandi, Jakobsoni 52, toiduainetekauplus, ärip. Pauline Helene Aasmäe.
2. J. Eedla, Tartu, Kalmistu 48, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Johan Eedla.
3. J. Gordon, Nõmme, Raudtee 16, küttepuude, turba ja briketi müük, ärip. Jakob-Leib Gordon.
4. T. Häidson, Tartu, Uus 55, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Terese Häidson.
5. J. Jõekäär, Viljandi, Oru 4, toiduainete- kauplus, ärip. Jaak Jõekäär.
6. Pagariäri ja -tööstus A. & J. Kaasik, Tallinn, Vilmsi 26; pagari- ja kondiitriäri ja -tööstus; täisühing, täisosanikud Jaan Kaasik ja Aarne Kaasik, ühingu osakapital Kr. 3.000.—.
7. L. Kallas, Nõo v., Nõo alevik, segakauplus, ärip. Linda Kallas.
8. O. Klooren, Anija v., Kehra, leivatööstus, ärip. Oskar Klooren.
9. Pudu- ja kirjutustarveteäri „Ku-Ko“ H. Konrad ja J. Kukk, Tallinn, Paldiski mnt. 10-a; täisühing, täisosanikud Iralda Kukk ja Hilda Konrad, ühingu osakapital Kr. 1.000.—.
10. Kudumistööde müük „Heida“ A. V. Korff, Tallinn, Kirikupõik 1/I, käsikudumistööde müük, ärip. Adelheid-Vera-Cecil Korff.

Koolivalitsuses registreeritud

praktilised raamatupidamise kursused.

Bilansivõimeliste tööjõudude ettevalmistus kõikid. raamatup. aladel, kauband. arvut., kirjavahetus- ja kontori-praktika. ÕPETUS SUUSÖNAL JA KIRJA TEEL.

Masinakirjakursused

10-sõrmel. pimed. süst. uutel masinatel.
Kursuste lõpetajaile vastav tunnistus.

Tallinn, V. Karja 7—3. Kõnetunnid 9—20. Telefon 481-44.

„Mainitud kursused loetakse paremateks Eestis ja on äriingonnis täielist tunnustust leidnud“, kinnitab ajakirjandus.

30. V. Tarkpea, Tartu, Rüütli 9, postmarkide ja vanade raamatute kauplus, ärip. Voldemar Tarkpea.
31. Alide Vaas, Rakvere, Pikk 25, toiduainete-kauplus.
32. H. Vaikla, Tallinn, Magasini 3-b, mööblitööstus, ärip. Harri Vaikla.

Registreeritud muudatused:

1. Niina Andrejev jätkab äritegevust, avades kaubanduskontori (metsamaterjali eksport) Tallinn, Kreutzwaldi 13, firma all „Kaubanduskontor „Andra N. Andrejev“.
2. Alfred Arusoo (end. nimi Haar) jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Pärnu mnt. 32, äri nr. 11, pruugitud asjade ostu-müügi-äri firma all „A. Arusoo“.
3. Linda Astrem on lõpetanud juhuslike asjade kaupluse Tallinn, Roosikrantsi 15, peab edasi antikvariaati ja juhuslike asjade kauplust Pärnus, Sepeluse 17, firma all „Linda Astrem“.
4. Jakob Aup on lõpetanud söögimaja Tallinnas, Kopli 18; peab edasi söögimaja Tallinn, Kopli 7, firma all „J. Aup“.
5. Arnold-Franz-Heinrich Berg on avanud Tallinnas, Nunne 18, kummi-, metalltempli- ja mehaanikatööstuse ning peab edasi Tartus, Võidu 15, kulla-, kellasepa-, märgi- ja templitööstust ja kella- ja kullasepaäri firma all „H. Berg“.
6. Aktsiaselts Tallinna Paberivabrik E. J. Johanson, Tallinn, Maakri 27, juhatus täies koosseisus tagasi astunud. Juhatus liikmeteks valitud Eduard Priiman, Feliks Jaanivald, Georg Liideman, Heino Arumaa ja Eduard Leetna.
7. Kohvik-veinirestoran „Hungaria“ A. Kaasik, Tallinn, Viru 13, prokuristi Heinrich Kaasiku eesnimelise „Aarne“.
8. August Kariis jätkab äritegevust, avades Lihula v., Lihula alevikus sagakaupluse firma all „A. Kariis“.
9. Osvald Koger on lõpetanud veskipidamise Ulila v., peab jahuveskit Vesneri v. firma all „Osvald Koger“.
10. Olga Kombergi perekonnanimeks on „Jakso“ ning tema Tallinnas, Uus 29—3, asuva õmblustöökoja firmaks: „Õmblustöökoja Olga Jakso“, valmiskleidiäri pidamise Tallinnas, Vanaturukaal 3, lõpetanud.
11. Konservitööstuse ja Kalaekspordi Osühisus, Tallinn, Kalda 10, juhatus liikmeteks valitud Edgar Masing; põhikiri muudetud (RTL 61—1939) põhikapitaliks on Kr. 50.000.—
12. Herbert Kraiss jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Kauba 32, lihakaupluse firma all „Herbert Kraiss“.
13. Albert Kuulre valmisriietekaupluse asukohaks Tallinn, Laadapl. 42 (enne Kuressaares).
14. Johannes Kööp on avanud lihakaupluse Tallinnas, Tartu 74; edasi peab toiduainete-kauplust Nõmmel, Vabaduse pst. 9. Firmaks on „Johannes Kööp“.
15. Robert Lamp jätkab äritegevust, avades Kõo v., Võhma al., Tallinna 28, segakaupluse firma all „R. Lamp“.
16. Elektri-Armatuurid „Rex“ J. Landmann elektriarmatuuride müügikoha asukohaks Tallinn, Vene 11-a (enne Vene 8), elektriarmatuuritööstus asub endiselt Tallinn, Dunkri 4.
17. Lenk & Mitt (autode, masinate ja muu kaubaga kauplemine) asukohaks Tallinn, Veneturg K/M. nr. 6 (enne Pärnu mnt. 19).
18. Jaan Liivat jätkab äritegevust, avades Tartus, Kalaturg 9, vanakraamikaupluse firma all „Jaan Liivat“.
19. Mart Lippe jätkab äritegevust, avades Tallinn, Kappeli 11, vorstitööstuse firma all „M. Lippe“.
20. Juhan Luha jätkab äritegevust, avades Tartus, Raekoja 14, pagaritööstuse firma all „J. Luha“.
21. Keemia- ja kosmeetikalaboratoorium „Floreal“ H. Merivee ja V. Afanasieff asub Tallinn, Vana-Posti 6—3 (enne Laulupeo 14—7).
22. Karl Neuland jätkab äritegevust, avades Tartus, Lao 16—3, veo- ja kandekaupluse pudukauba alal firma all „K. Neuland“.
23. Osühing Noor-Eesti Kirjastus, Tartu, Gustav-Adolfi 8, lahkunud juhatus liikmed Timotheus Grünthal ja Johan Sisask, juhatusse valitud Karl Laagus ja Juhan Nirk ning asjaajajaks-direktoriks Alfred Kiviste.
24. Leopold Oguše riide-, valmisriiete- ja puduäri asukohaks Kuressaare, Kohtu 1 (enne Lossi 3).
25. Evald Ormissoni, kes tegutseb isikliku agendina, asukohaks on Tallinn, Müürivahe 7—12 (enne 7—10).
26. Anna Orntlich'i trikoo- ja pesutööstuse asukohaks Tallinn, Pärnu mnt. 17 (enne Maakri 28).
27. Karl Pajula, rätsepätöötaja asukohaks Tallinn, Sakala 18—8 (enne Lembitu 14—10).
28. Salme Palo toiduainete-kauplus asub Viljandi v., Saarepeedil (enne Viljandi, Tartu 67).
29. Nikolai Raudsepp avanud Tallinnas, Tartu mnt. 2, vanarauakaupluse ja peab edasi moeäri Tallinnas, Valli 2, firma all „N. Raudsepp“.
30. Metsaturg G. Rausch ja Ko asukohaks Tallinn, Laeva 4 (enne Narva mnt. 58).
31. A. Scheer, Tallinn, V.-Karja 1—20, paela-, posamendi- ja trikootööstus, ettevõtte seniselt ainuisiklikult äripidajalt Abram Scheer'ilt ühes firma tarvitamise õigusega üle läinud täisühingule, kus täisosanikkudeks on Marie Feldmann ja Sinaida Gormin; osakapital Kr. 1.000.—
32. Helene Scheremeta lõpetanud pudu- ja riide-kaupluse Tallinn, Tartu 58; peab edasi riide-kauplust Tallinn, Paldiski 15.
33. Maria Seppel jätkab äritegevust, avades Tallinn, Pärnu mnt. 99, söögisaali firma all „Maria Seppel“.
34. Hermine Sibul on avanud söögimaja Tallinnas, Kopli 18; edasi peab einelauda Nõmmel, Pärnu 138. Firmaks on „H. Sibul“.
35. Anette Sillasoo on lõpetanud nõude- ja majatarvete-kaupluse Tallinn, Estonia pst. 23; peab edasi nõude- ja majatarvete-kauplust Tallinn, Tartu 1, firma all „A. Sillasoo“.

36. Adele Sirge on lõpetanud pagaritööstuse Tartus, Raekoja 14; peab edasi samas asuvat pagariäri firma all „Adele Sirge“.
37. Feige-Baše Strasch, kes pidas Tallinnas, Tartu mnt. 45, tööstust firma all „Bareti- ja kudumisetööstus Feige Basche Strasch“, kaubanduslikul alal maksujõuetuks tunnistatud; varand. vann. hooldajaks määratud vandeadv. v. a. Jakob Lurje.
38. Olga Tuisk on avanud segakaupluse Kohtla v. Kohtla jaama juures; edasi peab segakauplust Kohtla v. Kohtla-Nõmmes firma all „O. Tuisk“.
39. Kaubandusühing Valmet & Ko Tallinn, Viru 5—3 import-eksport esindused, vahetalitus; senine täisühing ümber moodustatud usaldusühinguks, kus täisosanikkudeks on endiselt Lydia Tamme ja Johann Tallo, ühingu osakapitaliks Kr. 16.000.—, firma prokuristiksi Rudolf Valmet (kollektiivprokuura).
40. Mirjam Vart'i (end. perek.-nimi Herschkovitsch) perekonnanimeks Gerschkovitsch, ning tema Tallinnas, Narva mnt. 39, asetseva kübaraäri firmaks „M. Gerschkovitsch“.
41. August Väät'i jalaõudetööstuse asukohaks on Tallinn, Toom-Kuninga 32 (enne Videviku 16) ja firmaks „Jalaõudetööstus „Väärt“ A. Väät“.
42. Mare Ämarik jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Männiku tee 54, toiduainete- ja piimakaupluse firma all „M. Ämarik“.
43. Liinipidamise ja Transpordi Osühing „Ühendus“, Kuressaare, Tallinna 7, juhatusse valitud Heimar Adfeldt; põhikiri muudetud (RTL 29 — 1939).
44. Abram Zipikov'i puuvillase riide ja restikauplus asub Tallinn, Pärnu 94 (enne Tartu 34).
4. Oskar Fuchs, Tallinn, Magasini 3-b, mööblitööstus.
5. Pagari- ja kondiitriäri A. Kaasik, Tallinn, Vilmsi 26, pagari- ja kondiitriäri ja -tööstus.
6. Herbert Kraiss, Tallinn, Pärnu mnt. 99, söögi-saal.
7. S. Kurmet, Tallinn, Juureveo 13, toiduainete- ja õllekauplus.
8. M. Kuur, Nõmme, Valdeku 74, toiduainete-kauplus.
9. Speditsooniäri Roman Lux, Tallinn, Kinga 10.
10. P. Lööve, Tartu, Kalevi 18-c, toiduainete- ja piimakauplus.
11. V. Matsalu, Tartu, Uus 55, toiduainete- ja piimakauplus.
12. H. Metsam, Tartu, Meltsiveski 15, toiduainete-kauplus.
13. A. Pagine, Tallinn, Tartu mnt. 2, vanarauakauplus.
14. Peeter Pagine, Tallinn, Tartu mnt. 2, vanarauakauplus.
15. J. Petersoni kudumisetööstus, Elva, Keskk 3.
16. A. A. Pitka, Narva v., Tõrvala, diatomidi-kaevandus ja Tallinn, Vabaduse pl. 7, välismaa tehaste esindused.
17. Jüri Puhu, Tallinn, Juureveo 19, metsaäri.
18. Marie Rand, Tallinn, Tondi 24, toiduainete- ja piimakauplus.
19. A. Raud, Hageri v., Hageri al., segakauplus.
20. Alma Sieckel, Tallinn, Paldiski mnt. 14, puuhoov.
21. H. Sikka, Tallinn, Siiversi 3—4, silmkudumisetööstus.
22. Anna Sild, Tallinn, Tatari 3, puuviljakauplus.
23. Kummitempli-, metalltempli- ja mehaanikatööstus A. Targama, Tallinn, Nunne 18.
24. Siidi ja puuvilla kudumise tööstus „Polonia“ G. Teder, Tallinn, Heeringa 12.
25. Joh. Tibo, Türi, Koidula tän., ehitustööde ettevõtja.
26. O. Ärmann, Tartu, Raekoja 40, pagariäri.

Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. O. Aasa, Tallinn, Tartu 74, lihakauplus.
2. Johannes Akker, Tallinn, Kauba 32, liha-kauplus.
3. Sergei Dobrov, Tallinn, Veizenbergi 20, toiduainete- ja õllekauplus.

A. A M A N

Pleki- ja vasesepa-töökoda

Plekk-katuste katmine ja parandus. Plekk-ahjude valmistamine. Igasugused pleki- ja vasesepatööd. Parandused

TALLINN, RÜÜTLI TÄN. 4, TELEFON 430-19

Välisbörsid

	L O N D O N										
	16. VII	17. VII	18. VII	19. VIII	21. VIII	23. VIII	23. VIII	24. VIII	25. VIII	26. VIII	28. VIII
Dollar . . .	4.6813	4.6813	4.6813	4.6813	4.6813	4.6813	4.6813	4.6813	4.42	4.3950	4.25
Saksa mrk. . .	11.665	11.670	11.665	11.665	11.667	11.675	11.985	11.720	11.650	11.500	11.—
Soome mrk. . .	226.90	226.90	226.90	226.90	226.90	226.87	226.87	226.84	—	—	—
Rootsi kr. . .	19.402	19.402	19.397	19.395	19.396	19.392	19.393	19.395	—	—	17.750
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	—	—	—
Norra kr. . .	19.905	19.906	19.905	19.906	19.906	19.906	19.906	19.906	—	—	—
Latt . . .	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	—	—	—
Litt . . .	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	—	—	—
Floriin . . .	8.72	8.7287	8.7237	8.7125	8.7275	—	8.7275	8.70	8.2750	8.20	7.8007
Frank . . .	176.70	176.69	176.70	176.70	176.70	176.71	176.72	176.73	175.56	175.31	175.31
Helveetsia fr. . .	20.723	—	20.726	20.723	20.731	20.723	20.725	20.762	19.650	—	18.875
Belga . . .	27.558	27.558	27.558	27.558	27.558	—	27.695	27.610	26.025	26.950	25.050
Liira . . .	89.02	89.02	89.02	89.02	89.02	89.02	89.02	89.07	84.50	83.50	80.05
Slott . . .	24.87	24.87	—	—	24.93	—	25.—	—	—	23.50	—
Tšehhi kr. . .	136.56	136.56	136.56	136.56	136.56	136.56	136.56	136.56	—	127.50	—
Pengö . . .	24.25	24.25	24.25	24.25	24.25	24.25	24.25	24.25	—	23.50	—
Eesti kroon . . .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	—	—	—
Tšerv. . .	24.81	24.81	24.81	24.81	24.81	24.81	24.81	24.81	—	—	—
Peseeta . . .	42.25	42.25	42.25	42.25	42.25	42.25	42.25	42.25	—	—	—
Kuld p. u. . .	148 sh. 7 d.	148 sh. 7 d.	148 sh. 7 d.	148 sh. 7 d.	148 sh. 7 d.	148 sh. 6½ d.	148 sh. 6½ d.	148 sh. 5 d.	150 sh. 6 d.	155 sh.	161 sh.
Höbe " " . . .	17 ¹ / ₁₆	17.—	17 ¹ / ₁₆	17 ¹ / ₈	17 ⁹ / ₁₆	18 ⁷ / ₁₆	18 ¹ / ₁₆	—	20 ¹ / ₁₆	—	19 ¹ / ₈
Plaat. " " . . .	—	—	—	112/-115/-	—	—	—	—	—	—	140/-

	B E R L I I N										
	15. VIII	16. VIII	17. VIII	18. VIII	19. VIII	22. VIII	23. VIII	24. VIII	25. VIII	26. VIII	28. VIII
Naelsterling . . .	11.670	11.670	11.670	11.670	11.670	11.670	11.670	11.670	11.520	11.160	10.770
Dollar . . .	2.493	2.493	2.493	2.493	2.493	2.493	2.493	2.493	—	—	—
Soome mk. . .	5.145	5.145	5.145	5.145	5.145	5.145	5.145	5.145	—	4.920	4.750
Rootsi kr. . .	60.15	60.15	60.15	60.15	60.16	60.16	60.16	60.16	59.40	57.54	—
Daani kr. . .	52.10	52.10	52.10	52.10	52.10	52.10	52.10	52.10	51.42	49.82	48.08
Norra kr. . .	58.63	58.63	58.63	58.63	58.63	58.63	58.63	58.63	58.88	56.07	54.11
Latt . . .	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	—	—	—
Litt . . .	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.89	41.98	41.98	—	—	—
Floriin . . .	133.75	133.75	133.70	133.65	133.80	133.45	133.65	134.—	132.60	—	132.95
Frank . . .	66.05	66.05	66.05	66.05	66.05	66.05	66.05	66.05	65.20	64.—	61.50
Helveetsia fr. . .	56.26	56.31	56.29	56.30	56.30	56.32	56.32	56.25	55.88	—	—
Belga . . .	42.35	42.35	42.35	42.35	42.35	42.35	42.10	42.18	—	42.—	—
Liira . . .	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	—	—	—
Tšehhi kr. . .	8.530	8.530	8.530	8.530	8.530	8.530	8.530	8.530	—	—	—
Eesti kr. . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	—	—	—

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

29. VIII 1939. a.

		Kroonid.		Kroonid	
Nisupüütl (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):				Poolsõre	100 kg 42.—
				Sõre	" 43.—
„Sampo“	100 kg	28.—	Manna	"	43.—
„Kungla“	"	32.—	Rukkipüütl	"	18.00—19.50
„Pehme II“	"	33.—	Nisu pehme — sõre	"	26.00—27.00
„Kalev“	"	35.—		"	28.00—43.00
„Eesti parem“	"	40.—	Kaerahelbed	"	32.—
„Granular“	"	37.—			

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 30. VIII 1939. a.

	Kroonid.		Kroonid.
J. Puhk ja Pojad suurveski:			
Jahud: rukki 100 kg	18.00—19.50	Raud, sordi 100 kg	21.50—26.—
„ pütül ”	26.00—27.00	Raudvits ”	26.00—33.—
„ nisu, pehme—sõre ”	28.00—43.00	Raudplekk ”	29.00—37.—
Kaerahelbed (Herkulo) 1 kg	—,32	„ tsingitud ”	39.00—45.—
A/S. Rotermanni teh.:		Raudtalad ”	19.50—20.—
Jahud: rukki 100 kg	18.50	Teras, talla, ree ”	25.—
„ pütül ”	27.—	„ vedru ”	30.—
„ nisu, pehme — sõre ”	25.50—42.00	„ valu ”	—,90—1.—
Nisu ”	22.00—23.00	Malm nr. 2 ”	9.—
Rukis ”	16.00—17.00	Inglitina ”	470.00—475.—
Kaerad, sõõda ”	12.00—13.00	Seatina ”	38.00—43.00
Odrad, toidu ”	16.00—17.00	Vaskplekk, punane ”	180.00—240.—
Seemned: ristikehina, pun., hil. ”	90.—	Vaskplekk, valge ”	160.00—200.—
„ timuti ”	110.—	Tsinkplekk ”	75.00—80.—
Herned, toidu, rohelisted ”	21.00—30.00	Masinaõli, ”	21.00—22.—
Riis, Burmah II ”	45.00—46.00	„ Ameerika ”	—
Kartulitärklis „Supérieur“ ”	30.—	Mootoriõli, Ameerika ”	38.00—70.—
Siirup, kartuli, 42% ”	31.00—33.00	„ Poola ”	—
Glütokoos ”	31.00—33.00	Autoõli, Ameerika ja Daani ”	42.00—135.—
Margariin, kodumaa ”	69.00—77.50	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
Kakao, Hollandi 1 kg	1.80—2.40	teõli, tsistern 1000 kg	65.00—70.—
„ Eesti ”	1.00—2.30	Tsilindriõli, Ameerika 100 ”	30.00—50.—
Kohv, Rio, Santos jne. ”	2.65—3.30	Nafta, Vene ”	12.00—12.50
„ Kesk-Ameerika sordid ”	4.75—5.75	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid ”	14.00—15.00
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon ”	5.60—6.00	„ Ameerika ”	—
Tee, laht., oranž Pekoe, Java ”	5.00—5.50	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-	
Sidrunid kast	35.00	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	—,32
Apelsinid ”	—	Autobensiin ”	—,32
Suhkur, peenike, Inglise 100 kg	48.50—48.75	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin, „Estolin“,	
„ „ Poola ”	—	tsistern. tr. Tall. ühes teedemaks. ”	—,33—,34
„ „ Ameerika ”	48.00—48.25	Bensiin, I s., välisbensiin ”	—,35—,37
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun		Pesuosoda, kodumaa 100 kg	8.50—9.00
„ „ Irboska ja Narva ”	2.70—2.90	Seebikivi ”	28.50—29.50
„ „ Saksa, fr. Tallinn ”	2.50—2.70	Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg	6.50
„ „ Vene ”	2.50—2.70	„ tsinkvalge, välism. 100 ”	39.00—43.—
Heeringad: Šoti „Matties“, I sort, tünn	55.00—70.00	„ tinavalge, „ ”	73.00—77.50
„ „ „Matfulls“ ”	62.00—75.00	„ ooker, „ ”	16.00—23.—
Liha, sea, I sort 1 kg	00.85—00.90	Kunstväetised: fr. Tallinn ja Pärnu	
Liha, looma, I sort ”	00.24—00.50	Superfosfaat 18/20 ⁰ %, inglise 100 kg	5.70
Õlikoogid, linaseemne 100 kg	13.50—14.25	„ „ rootsi ”	—
Sojatangud ”	—	„ „ hollandi ”	5.70
Nisukliid ”	10.—	„ „ vene ”	5.60
Maapähklikoogijahu ”	15.—	„ „ „ lahti- ”	—
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn 1000 kg	35.—	selt, fr. piir ”	4.80
Kivisüsi, auru, fr. Tallinn ”	30.—	Toomasjahu 15 ¹ / ₂ ⁰ ”	—
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg	50.—	Segafosfaat 22/23 ⁰ ”	4.75
Kütteturvas (A/s. „Eesti Turbat.“) ”	10.—	Eesti fosforiit 25/27 ⁰ ”	3.35
Turbabrikett fr. vagun Tootsi jaam ”	13.50	Kaalisool 40 ⁰ ”	11.70
Põlevkivi, netto ”	9.—	Kainiit 14 ⁰ ”	—
Kütteõli, netto ”	58.—	Lubisalpeeter 15 ¹ / ₂ ⁰ ”	14.75
Raskeõli A. B. C. 100 kg	7.25	Tšiilialpeet. 16 ⁰ (terakujuline) ”	15.50
Estobituumen A. B. C. D. E. F.		Lubiammoonsalpeeter 20,5 ⁰ ”	17.—
„ tünnid br. ”	9.75	Vävelhapuammoonium 20,6 ⁰ ”	15.—
Asfaltemulsioon „ netto ”	10.25	Nitrofoska (14 : 14 : 18 ¹ / ₀) ”	24.50
Asfaltmastiks „ „ ”	5.75	Põllukips, jahvatatud, fr. Irboska ”	2.—
Katuselakk, vaatides, „ br. ”	10.25	Tsement	
Fenolaat, „ netto ”	5.25	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85
Karbolilineum „Estokarbolilineum“		paberkestides ”	5.15
„ A. B. C. netto ”	8.75—11.75	Kriit, pestud 100 kg	4.20
Raualakk, netto 100 kg	16.75	Kivitõrv ”	14.00—22.50
Immutusõli D. C., netto ”	6.75—7.75	Puutõrv ”	20.—
Maanteeõli ”	5.80	Lubi, Tallinn, 1000 kg	33.—
Viljapu-karbolilineum, netto ltr.	0.25	„ fr. Tamsalu ”	22.—
Mootorpetrooleum, kg	0.12,5	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska ”	30.—
Mootornafta ”	0.11,5	„ krohvimise, fr. v. Tallinn ”	42.—
Diiselnافت ”	0.11,5	Tellisivi, I s., fr. Tallinn 1000 tk.	42.—
Putukamürk „Puttox“ ”	1.50	Silikaat, I s., fr. vabrik ”	40.—

		Kroonid		Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
				Kroonid	
Tulitikud, originaalkast (5000 toosi)	kast	125.—			
Tallanahk, Eesti nahast	1 kg	2.30—2.70		Lina, ristna R	138 136
Tallanahk, Ameerika, I s.	"	2.60—2.90		hoffsdreiband HD	129 127
Linaseemneõli	100 kg	57.—		dreiband D	120 118
Värnits	100 kg	57.—		ordinäärdreiband OD	111 109
Piirit., puh., eksp. (ekskl.v.) fob Tall. hl/alk.	40.00—42.00			liivi ordinäärdreiband LOD	102 100
Paber, rotatsiooni	100 kg	23.20		takupraak H	93 91
Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	0.52—0.62		Takud I	1 kg 91
" " Mitkal	"	0.40—0.53,5		" II	" 81
Lambavill 15. VIII 1936. a.				" III	" 71
" I sort	1 kg Kr.	3.55		" ehituse	" 15—20
" II	" "	2.80			
" III	" "	2.05			
Või. 28. VIII 1939. a. Tendents: kindel.				Kalad. Ekspordikõlvulised fr. rannik. 28. VIII 1939.	
I sort 1 kg Kr. 1.52, mis on tulnud sisse 21.—27. VIII				Lõhe värsked, kaal alat. 6 kg. Tendents: kindel.	
Kaseiin. 21. VIII 1939. a.				Lõhe (niisaga) värsked, kaal alat. 6 kg —	" "
Toorkaseiin I s. 1 kg fr. piimatähtsus. Kr. —.10				Angerjas elus, rändangerjas, kaal alates 400 g. 1.65 s. kg. Tendents: kindel.	" "
" II " " " " " " " " " "				—do— eluspaigangerjas, 1.35 s. kg	" "
" Tendents: " " " " " " " " " "				Koha, värsked, alates 38 cm, — s. kg.	" rahulik
Lambaliha 25. VIII 1939. a.				Koha, kaal 1—3 kg	" "
Eksporditava värsked lambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 85—90 senti kg.				Haug, värsked, valik 1—3 kg, 0.40 s. kg	" "
Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 25. VIII 1939.				Haug, elus, sumpades — s. kg	" "
Peekonsigade tapakaal: 27. VIII — 3. IX 1939. a.				Latik, värsked, alat. 800 gr., — s.	" "
	I sort II sort III sort IV sort			Vähk, elus: alates 10 cm fr. püügikoht 0.6 s. tk.	" kindel
60—72 kg	110 105 0.99				
55,5—59 "	105 101 0.95	Siseturu-		Aiasaadused. 25. VIII 1939. a.	
72,5—75 "	101 0.97 0.94	hinnad		Õunad: ekspordikõlvulised, fr. Tallinn, pak-	
75,5—80 "				kimiskuludeta fr. kokkuostupunkt:	
Elussigade hindadeks noteeriti:				suvesordid	—24
100—120 kg raskused — s. eluskaalu kg.				Tendents: kindel	
120—160 " " " " " " " " " "				talvesordilised: Tartu roos, sibul . . .	—
161 ja raskemad 61 " " " " " " " " " "				Tendents: —	
Kanamunad. Tendents: ekspordimunadel vaikne.				Tööstusõunad antonovka-sordilised õunad	—
25. VIII 1939. a.				Punased sõstrad fr. kokkuostupunkt, pak-	
1 kg ekspordimune fr. kogumispunkt Kr. —.85				kimiskuludeta: rootsudega	—
1 " siseturumune " " " " " " " " " "				rootsudeta	—
Piim. 28. VIII 1939. a.				Tendents: püsiv.	
Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:				Pohlad: ekspordikõlvulised, fr. kokku-	
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	12 s. ltr.			ostupunkt, pakkimiskuludeta	—16
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	11 " "			Tendents: vaikne.	
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	10 " "			Sibulad: ekspordikõlvulised, fr. kogumisp. — s. kg.	
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	9 " "			Tendents: —	
Juust. 28. VIII 1939. a. Tendents: kindel.				Kurgid: konserveerimiseks (kg sisaldab 10—15 kurki) fr. kokkuostupunkt . . .	—09
Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn:				Tendents: püsiv.	
Sissetuln. juustu vanadus peab olema vähem. 120 päeva				Toornahad 25. VIII 1939. a.	
Eksportjuust: Siseturujuust				Hinnad on maksvad vastuvõtu-	
Šveitsi juust kuni 80-kg ratas ja üle				punkt 28. VIII — 4. IX 1939. a.	
sort 12 A 120 senti kg 110 s. kg Šveitsi 1.10—1.25				Hobusenahad: soolatud, 17 kg ja üle;	
" 12 B 117 " " 107 " " Edami 0.95—1.05				värsked 20 kg ja üle.	Kr. 10.— tükk
" 11 A 118 " " 108 " " Backst. 0.95—1.05				soolatud, alla 17 kg; värsked,	
" 11 B 115 " " 105 " " Tiilsiti 1.09—1.15				alla 20 kg	" 6.50 "
" 10A, B, C 106 " " 106 " "				praak	" 3.50 "
Konserv. 35% rasva 100—110				Tendents: kindel.	
45% " " 130—160				Veisenahad:	
50% " " 170				värsked I	" —.70 kg
Lina d. 11. VIII 1939. a. Tendents: püsiv.				" II	" —.63 "
Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põlmutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):				" praak	" —.50 "
				soolatud I	" —.82 "
				" II	" —.74 "
				" praak	" —.60 "
				Tendents: kindel.	
				Vasikanahad: kerged, värskelt kuni 3½ kg ja kuivad	" 3.50 tükk
				rasked, värskelt kuni 3½ kg ja üle	" 1.10 kg
				praak	" 1.75 tükk
				Tendents: kindel.	

Lambanahad:

I OJ	Kr. 3.35	tükk
II J	" 3.00	"
III L	" 2.25	"
IV K	" 1.75	"
V praak	" —.60	"

Tendents: kindel.

Karusnahad

fr. vastuvõtupunkt

I Kasvanduse karusnahad	Kr. —	tk.
-----------------------------------	-------	-----

II Jahi karusnahad:

metsjänes, täisväertuslik (1/1)	" —	"
punane rebane (1/1)	" —	"
tuhkur (1/1)	" —	"
nirk (1/1)	" —	"
naarits (1/1)	" —	"

Tendents: püsiv.

III Hõberebasenahad:

1) mustad ja tumedad, täisväert. (1/1)	Kr. —	tk.
2) 1/4 hõbe	(1/1) "	"
3) 1/2 "	(1/1) "	"
4) 3/4 "	(1/1) "	"
5) täishõbe, täisväertuslik (1/1)	" —	"
6) vigastatud "	" —	"

Tendents: —

Metsamaterj. hinn. fr. laduplats Tallinn. 9.VIII 1939.

Palgid: kuusk ja mänd	thm. kr. 16.00—17.00
Plokk-palgid	" " 30.00—33.00
Paberipuud — sulfiit	r.-m. " 8.20—10.00
Paberipuud — sulfaat, fr. Kehra laduplats, 75% kooritud	" " 6.15
Paberipuud — sulfaat, fr. Kehra laduplats, 30% kooritud	" " 5.65
Paberipuud — sulf.-haab. fr. Kehra laduplats, 30% kooritud	" " 5.65
Toepuud	8.50—9.50
Pakud: kask	thm. —
lepp I sort	" —
tamm	" —

saar	thm. Kr. —
Prussid	" 34.00—36.00
Saetud materjal: plangud + 25% laudu: alus 7":	
" kuusk u/s	" 39.—
" " IV sort.	" 35.—
" mänd u/s	" 37.—
" " IV sort.	" 33.—
Kastilauad	" 50.00—60.00
Krohvilistud	" 29.00—38.00
Liiprid 15 cm × 25 cm × 270 cm	" 3.—

Tendents: püsiv.

Prahid.

Lina

Tallinn — Stettin	1000 kg	Rmk. 14.25
" — Gent	1016 "	sh. 29/-
" — Dundee	" "	" 38/-—45/-

Puumaterjalid.

Standard

Tallinn — London	" sh. 32/6
" — Hull	" " 36/-
" — Manchester	" " 45/-
" — Grangemouth	" " 31/-
" — Belfast	" " 45/-
" — Dundee	" " 32/6
" — Antwerpen	" " 37/-
" — Gent	" " 37/-
" — Rotterdam	" " 35/-
" — Amsterdam	" " 40/-

Segakaup.

Tallinn — Stettin	1000 kg Rmk. 18.00—30.—
" — London	1016 kg sh. 17.00—35.—
" — Stokholm	1000 kg Rkr. 11.00—30.—
" — Stettin, või	tünn Rmk. 1.50
" — London	" sh. 2/6

Kartulid.

Tallinn—Stokholm	1000 kg —
----------------------------	-----------

Toiduainete turg

London.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela.

Iiri	sh. 91/-—101/-
Daani	" 100/-
Hollandi	" 97/-
Eesti	" 89/-
Rootsi	" 97/-
Poola	" 89/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg

Northern Manitoba	sh. 24/9
Rosario Santa Fe	" —

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 10/9
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg „

Kaerad, „ „ „ = 50 kg „	6/-
-------------------------	-----

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 88/-
----------------------------------	--------

Manchester.

Või. 25. VIII 1939.

Eesti	sh. 115/-—117/-
Läti	" 115/-—117/-

Soome	sh. 117/-—120/-
Rootsi	" 117/-—120/-
Daani	" 127/-—130/-
Uus-Meremaa, finest	" 125/-
" „ first	" 123/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	\$ —
Manitoba I, cif 100 kg eest term. „	—
Hard Atlantic	" 2.97

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis	sh. —
" „ Amsterdamis	" —

Suhkur.

Toores	sh. 6/9—8/-
Belgia	" —
Poola	" —
Hollandi	" —

Riis, Burmah II Rmk. —

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil
31. VII 1939. a.

Väärtpaberid	Nomin- väärt.	Viimane divid.	Teatud	Ostjad	Muudjad
1927. a. 7 ⁰ / ₁₀₀ E. V. välisl. \$	1000	—	—	3750	—
” ” £	100	—	—	1690	—
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maks- s. A. B. C. (55 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀₀	100	—	—	68	—
Majandusmin. rahandus- osakonna pantkirjad:					
seeria D. (20 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀₀	100	—	—	53	—
” E. (20 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀₀	100	—	—	57	—
” F. (9 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀₀	100	—	—	31	—
Pikal. P.: pantl. (20 a.) 6 ⁰ / ₁₀₀	5000	—	—	—	—
võlakirjad (20 a.) 5 ⁰ / ₁₀₀	1000	—	—	—	—
” (5 a.) 5 ⁰ / ₁₀₀	5000	—	—	—	—
” (5 a.) 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	5000	—	—	—	—
” (5 a.) 4 ⁰ / ₁₀₀	5000	—	—	—	—
4 ⁰ / ₁₀₀ Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—
4 ⁰ / ₁₀₀ Asundusk. võlakirj., mis antud E. Maap. poolt krediitasutust. nende nõudm. ümberlaenust.	100	—	—	—	—
6 ⁰ / ₁₀₀ E. Hüpot.-p. pantlehed	100	—	89	89	90
5 ⁰ / ₁₀₀ E. Maakrediits. riigi poolt garanteerit. pantl.	100	—	—	95	96
5 ⁰ / ₁₀₀ E. Maakrediits. pantl.	100	—	—	—	—
5 ⁰ / ₁₀₀ T. Immobiilp. pantl. rbl.	100	—	—	—	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	—	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ ” ” (8 s.)	100	—	—	—	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ ” ” (9 s.)	100	—	—	—	—
Aktsiad: Eesti Pank.	50	9 ⁰ / ₁₀₀	—	65	—
Krediit Pank	50	7 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	5 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s.	50	3 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Eesti elektrimasin. ehi- tuse a.-s., end. „Volta“	100	8 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing.	100	9 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	8 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Hansa“ kindl. a/s.	50	10 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh.	50	6 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisva- rade kasut. o/ü.	50	7 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/ü.	1000	8 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Narva Kirjastustühisus	50	5 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	500	3 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindl. a/s.	50	12 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	6 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	—	—	—	—
Saku õlletehase a/s.	50	—	—	—	—
C. Siegel a/s.	50	5 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
Sindi Tekstiilvabrikute Üh.	50	—	—	—	—
Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—
„Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—
O/ü. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenh. Puuvillas. Man. o/ü.	5000	1 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/ü.	50	—	—	—	—
O/ü. Raadio-Elektrotehn. Tehas „Ret“	100	10 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
A/S. Tall. Laevatühisus	50	12 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
O/ü. „Elamu“	50	7 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
A/S. A. Rosenwald & Co.	250	—	—	—	—
Ko./ü. „Loodus“ põhiosat.	50	7 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
eelisosatäh.	50	10 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
O/ü. „Ilutrukk“ põhiosatäh.	50	8 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—
” ” eelisosatäh.	50	8 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—

Tallinna fondibörsi

kursisedel

		19. VIII 1939	21. VIII 1939	22. VIII 1939	23. VIII 1939	24. VIII 1939	25. VIII 1939
New York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.85	3.85	3.85	3.85	3.85	3.85
	M.	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92
London 1 nael- sterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	154.80	154.80	154.75	154.60	154.45	154.10
	M.	157.00	157.00	156.95	156.80	156.65	156.30
Berliin (clea- ring) 100 s. riigim.		146.63	146.63	146.63	146.63	146.63	146.63
		—	—	—	—	—	—
Helsingi 100 soo- me m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm 100 root- si kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M.	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenb. 100 daa- ni kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M.	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo 100 nor- ra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M.	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	10.21	10.21	10.21	10.21	10.21	10.21
	M.	10.41	10.41	10.41	10.41	10.41	10.41
Amsterd. 100 flo- riini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	207.05	207.30	206.85	206.65	207.00	207.55
	M.	210.55	210.80	210.35	210.15	210.50	211.05
Riia 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40
	M.	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	87.15	87.15	87.10	87.15	87.15	86.95
	M.	88.55	88.55	88.50	88.55	88.55	88.35
Brüssel 100 bel- gat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	65.55	65.55	65.55	65.35	65.25	65.40
	M.	66.55	66.55	66.55	66.35	66.25	66.40
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	20.29	20.29	20.29	20.29	20.29	20.29
	M.	20.64	20.64	20.64	20.64	20.64	20.64
Milano (clea- ring) keskm. kurs.		20.52	20.52	20.52	20.52	20.52	20.52
		—	—	—	—	—	—
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.60	72.60	72.40	72.20	72.20	72.20
	M.	74.10	74.10	73.90	73.70	73.70	73.70
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	64.30	64.30	64.30	64.30	64.30	64.30
	M.	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55
Danzig 100 guld- nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.60	72.60	72.40	72.20	72.20	72.20
	M.	74.10	74.10	73.90	73.70	73.70	73.70
Kuld puhas üks gr.		—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	—	—

A-S.

H-MOSER & Co.

Tallinn, Pikk 19, telef. 437-47

Soovitab rikkalikus valikus:

tasku- ja käeure maailmakuulsast vabrikuist Hy Moser & Cie Le Locle Šveits, sein- ja äratuskelli, kuldkette ja käevõrusid kui ka hõbe- ja hõbetatud asju.

Parimat rootsi kristalli.

Parketi- ja tapeedi-suuräri

ARTUR KARL HERODES

Tallinn, Vana Viru 3, telefon 450-11 ja 462-10.

SOOVITAB:

Tuntud võistlemata headuses Eestis laialt tarvitusel Vene tammeparketti, ainult valitud priima sort. Kodumaa saareparketti I ja II sort. Kodumaa tammeparketti I ja II sort. Metlahh-põrandaplatesid igas värvis ja suurus. Valgeid ja värvilisi glasuuritud seinaplatesid. Valget Portland-tsementi „Extra-Blanc“. Teraslaaste parketi puhastamiseks. Poonimisvaha ja tapeete rikkalikus valikus.

Iöö ja materjali eest täieline vastutus.

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE

23. augustil 1939. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara:		1. Põhikapital	5.000.000.—
kuld: rahas ja kangides	40.903.603.25	2. Tagavarakapital	1.276.038.89
välisraha	8.730.751.34	3. Eritagavarakapital	4.122.865.94
2. Vahetusraha	779.054.42	4. Jooksvad kohustused:	
3. Sisevekslid:		a) pangatähed liikvel	55.117.500.—
kaubavekslid	8.812.468.06	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2.138.170.24	valitsuse	8.242.817.72
metsatööstusl.	24.520.58	pankade	10.919.070.67
4. Laenud:		teised	2.575.809.22
valitsusele	—	5. Muud passivad	27.320.392.45
teistele *)	14.288.942.75		
5. Kinnis- ja vallasvara	3.465.104.97		
6. Muud aktivad	35.431.879.28		
	<u>114.574.494.89</u>		<u>114.574.494.89</u>

Kattevara vahetõrj jooksvate kohustustega: 64,58%.

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 761.487.27

JUHATUS

„POLARIS“

EESTI KINDLUSTUS-AKTSIA-SELTS

võtab vastu järgmisi kindlustusi:

**elu-, tule-, veo-, murdvarguse, väärtsaadete,
kasko- (laevakerede) ja klaasikindlustusi.**

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid ületavad

Kr. 1.057.000.—

Seltsi asutamisest peale on kahjude eest välja maksetud üle

Kr. 6.600.000.—

Solidne edasikindlustus!

Kahjud likvideeritakse viivitamata!

Juhatus asub Tallinnas, Vana Viru 12

Kõnetr. 426-66. Telegr.-aadress: „Polaris“

Osakond asub Tartus, Suur-Turg 11. Kõnetr. 26-75.

Esindajad kõigis linnades ja maakohtades.

A.-S. TEKLA

RIIDEKAUPLUSED

TALLINN, S. KARJA 15, PÄRNU

MNT. 6, ESTONIA PST. 11.

HAAPSALU, KURESSAARE, MUST-

VEE, PÄRNU, PETSERI, NARVA,

RAKVERE, VALGA, VILJANDI, VÖRU

ERA

Koloniaal-, veini- ja peenviinakauplus

JOH. KÄRM

Tallinn,

Pärnu mnt. 46. Telefon 470-84.

(Tõnismäe nurgal)

Müük

En gros

En detail

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. ANTO.

Tall. E. Kirj.-Üh. tr. Pikk 2. 1939